

IRKA
A Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség gyermeklapja
XXVI. évfolyam, 2019/2. szám

Főszerkesztő: Espán Margaréta. Szerkesztő: Gabóda Éva
Grafika: Török Sarolta. Tördelőszerkesztő: Fábian Zoltán
Szerkesztőbizottság: Orosz Ildikó (elnök), Török Sarolta, Espán Margaréta
Lapengedély száma: 3T N° 63.

Nyomtatás: Melynik Mikola magánvállalkozó;
88000 Ungvár, Oszipenko u. 35. +380505236178
Rend. sz: 1350 Példányszám: 7000.

Levelezési cím: c/o KMPSZ, 90202 Beregszász, Olga Kobiljanszka u. 17.
FORGALOMBA KERÜL A KMPSZ TERJESZTÉSÉBEN

IRKA
Дитячий журнал Закарпатського угорськомовного педагогічного товариства.
XXVI рік видання, 2019/2

Головний редактор: Ешпан Маргарита. Редактор: Габовда Єва
Графіка: Терек Шаролта. Верстка: Фабіан Золтан
Комісія по редакції: Орос Ільдико (голова), Терек Шаролта, Ешпан Маргарита
Реєстраційне свідоцтво: 3Т N° 63.

Виготовлено: ФОП Мельник Микола Васильович.
88000 Ужгород, вул. Осипенка, 35. +380505236178
Зам.: 1350 Тираж: 7000.

Поштова адреса Ешпан Маргарита, Берегово, вул. Ольги Кобилянської, 17.
Розповсюджується Закарпатським угорськомовним педагогічним товариством

Irka

2019/2

Zubák Iván, 3. osztály, Szolyva

Dupka Antónia, 3. osztály, Szolyva

Mitrovics Arianna, 3. osztály, Szolyva

Lukács Antónia, 5. osztály, Fornos

Darcsi Gábor, Fornos

Barta Réka, 5. osztály, Fornos

Ombodi Emilia, 3. osztály, Nagyberég

Gogola Eszter, 2. osztály, Beregszász

Kedves Olvasó!

Hamarosan itt a nyári vakáció, a pihenés, a játék és a kirándulások ideje. A nyár három hónapja sok jeles napot is tartogat.

Június 4-e a *nemzeti összetartozás napja*, amikor a világ magyarsága az 1920-ban aláírt trianoni békeszerződésre emlékezik.

Június 10-e *Margit napja*, általában esős nap. Innen ered a népi időjósítás: Mérgező Margit zivatart hoz.

Június 24-én *Keresztelő Szent Jánosra* emlékezünk. A népi időjósítások szerint, ha Szent Ivánkor szél a kakukk, akkor jégverés fenyegeti a vetést; amilyen az idő Szent Iván napján, olyan lesz a következő 40 napban is.

Június 29-e *Péter és Pál apostolok* névünnepe, az aratás kezdete. Ha nagyon meleg van, várhatóan nagyon hideg lesz a tél.

Július 20-a, *Illés próféta napja* a népi megfigyelések szerint gyakran hoz vihart, jégverést. Esős Illés rossz, mert áldást nem hoz. Illés esője kilyuggatja a diót, mogyorót.

Augusztus 4-én, *Domonkos napján* ha esik, a tél szárazsággal telik.

Augusztus 20-án a keresztény magyar állam megalapítását ünnepeljük. Ez a nap jelenti a búza vagy zab betakarítását, az aratás lezárását, illetve az új kenyér ünnepét is. Az István-napi szép idő jó termést ígér.

Reméljük, hogy tartalmas nyár elé néztek. Ha valami izgalmas történik veletek, el ne felejtsetek megírni nekünk! Vakációra fel!

Beköszöntő

Balogh József

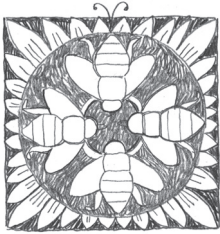
VAKÁCIÓ

Nyakunkon a nyár már,
nyomában a játék.
Mezőt, hegyet járni
eltökélt a szándék.

A csavargó szélben
táncoljon a labda.
És a játékot mi
nem is hagyjuk abba!

Mert élet a játék,
bár minden nap véges.
Legyen az ép testben
lelkünk naptól fényes!

Döngicsélő

Weöres Sándor

BARANGOLÓK

Gyöngy az idő, vándoroljunk,
nincs szekerünk, bandukoljunk,
lassú folyó ága mellett
járjuk a halk fűzfa-berket.

Este a láb gyöngye, fáradt,
lombok alatt nézünk ágyat.
Szöcske-bokán jó az álom,
száll a világ lepke-szárnyon.

Kányádi Sándor

NAPSUGÁR-HÍVOGATÓ

Tavasztó, nyárelő,
meggyet érlelő,
mézillatú napsugár,
bújj elő!

Tavasztó, nyárelő,
mézet pergető,
búzasárga napsugár,
bújj elő!

Tavasztó, nyárelő,
búzáat érlelő,
barna bőrű napsugár,
bújj elő!

Tavasztó, nyárelő,
bőrünk perzselő,
júniusi napsugár,
bújj elő!

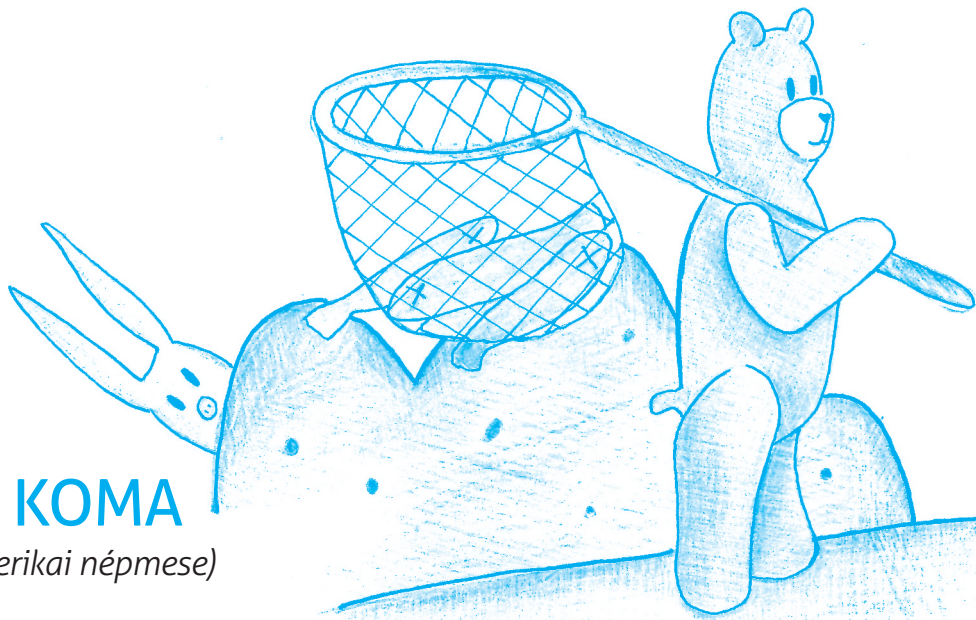
Devecsery László

STRANDON

Ticcs,
toccs,
liccs,
loccs,
fröccs.
Kis fröccs.
Nagy fröccs.
Kis fröccsenés.
Nagy fröccsenés.
Csobbansz kicsit,
csobbansz nagyot,
úgy csinálod, mint a nagyok.

Medencébe hogyan mennél,
akkor lassan vizes lennél!

Beleugrasz, nem kíméled:
bevized a környéket!

NYÚL KOMA

(Észak-amerikai népmese)

Nyúl koma nem szeretett halászni, de a halat annál jobban szerette. Egy nyári reggel a háza előtt ült, amikor arra ment a medve.

– Gyere, nyúl koma, hozd a horgászbobotod, menjünk halászni! – mondotta.

Azt feleli erre a nyúl:

– Nagyon melegem van, nem szeretek halászni.

Így hát a medve egyedül ment a tóhoz és halászott. A nyúl titokban követte, lefeküdt a domboldalon az árnyékba, s ott figyelte, hogy fáradozik a medve a tóparton. Mikor eljött az ebédidő, medve koma úgy látta, hogy elég halat fogott, s elhatározta, hogy hazamegy. Zsinegre fűzte a halakat és elindult.

Nyúl koma a dombról figyelte medve komát. „De szép halak – gondolta –, szívesen megenném őket.” Azzal fogta magát, lefeküdt az út közepére, mintha döglött volna. Arra cammogott medve koma, és azt mondotta:

– Nicsak, úgy látszik, felfordult a nyúl.

Lehajolt és megtapogatta. Aztán gondolt egyet:

„Nekem ugyan nem kell most a nyúl, elég halam van. Itt hagyom az úton, majd később visszajövök érte.”

Ment a medve, mendegélt hazafelé. Alighogy letért az útról, föluggott a nyúl, a bokrok közt előrefutott, és a medvét megelőzve ismét lefeküdt az útra, s halottnak tetette magát. A medve meglátta a nyulat, és lehajolt hozzá.

– Jaj, de jó kövér nyúl, s éppen úgy fekszik itt az úton, mint az előző! Csak maradjon szépen itt, majd később visszajövök érte.

Ment, mendegélt a medve a halakkal, a nyúl megint feluggott, a bokrok közt előreszaladt, s ismét lefeküdt az útra. Jön a medve, és csodálkozva mondja:

– No lám csak, még egy nyúl fekszik itt az úton, ez már összesen három nyúl. Leteszem akkor a halat – morfondírozott magában –, s visszamegyek a másik kettőért is, három kövér nyúl mégis töb-

bet ér, mint ez a néhány sovány halacska. – Azzal lerakta a halakat, és indult visszafelé. Azon a helyen, ahol az imént a második nyulat látta: semmi! Visszamegy oda, ahol az első nyúl hevert az úton: semmi! Nem értette a dolgot, megfordult, s vissza az úton oda, ahol a harmadik nyúl feküdt. Hát se nyúl, se hal!

Megharagudott a medve, hogy a nyúl így túljárt az eszén, összehívta társait: farkas komát, párduc komát, róka komát, őz komát, mert a nyúlfi ezeket is többször jól megréfálta. Elhatározták, hogy ezúttal ők járnak túl az eszén. Közben nyúl koma megfőzte a halakat, és éppen leült vacsorázni. Kinéz a házából, látja, hogy közelednek az állatok.

Kiugrik az ablakon, s uzsgyi, amerre a szeme lát! Azt mondja a medve:

– Nicsak, ott fut nyúl koma – azzal mind utána eredtek.

Róka koma, őz koma gyorsabban futottak, már-már elfogták, de a nyúl hirtelen eltűnt egy lyukban. Amint biztonságban érezte magát, azon kezdte törni a fejét, hogyan tréfálja meg az állatokat. Felnézett a lyukból, és egy nagy ciprusfát látott. Szeles idő volt éppen, a felhők vonultak az égen, a fa ágai meg a levelei mozogtak. Nagyot kiáltott a nyúl, akkorát, hogy mind odafutottak köré az állatok.

– Vigyázzatok – kiáltotta a nyúl –, ránk szakad az ég!

S valóban, a lombok között úgy tűnt, mintha az ég maga is mozgott, remegett volna.

– Rajta – mondta a nyúl koma –, támasszátok most jól meg ezt a fát, a fa pedig fenntartja az eget, úgy talán nem fognak ránk szakadni. Szaladok, hozok egy póznát, hogy a fa biztosabban álljon.

A párduc, a farkas, a róka, a medve, az őz mind fogták, fogták erősen a fát, hogy ne szakadjon rájuk az ég.

Nyúl koma pedig elszaladt, s nagyot nevetett rajtuk. A többi állat talán ma is támasztja a fát, ha csak azóta el nem unták.

ÜGYESSÉGI JÁTÉK: HALACSKÁK

Hozzávalók: üres WC-papír-guriga, temperafesték, ecset, olló, ragasztó, parafa dugó, erős madzag, gyurmadarab vagy fagolyó.

Elkészítés: temperafestékkel befestjük a WC-papír-gurigákat tetszőleges színűre, mintával is díszíthetjük. Elkészítjük a halacska kiegészítőit papírból: a farkát, úszóit, száját; a két szemét parafa dugóból vágjuk le és befestjük (ehhez kérjétek felnőtt segítségét). A farkat beleragasztjuk a testébe, a többi kiegészítőt is a helyére illesztjük.

Végül veszünk egy 40–50 cm hosszú erős zsinórt, és beleragasztjuk a halacska hasába úgy, hogy a végére egy fagolyót vagy gyurmadarabot erősítünk. Máris lehet vele játszani: a cél, hogy a halacska bekapja a „csalit”. Az a nyertes, aki többször tudja elkapni a halacskával a golyót. Jó játékot!

PÁRKERESŐ

Számold meg az ábrákat a különféle keretekben. Amelyikben ugyanannyit találsz valamiből, kösd össze! Színezheted is!

A nyári vakáció idején sokan indulnak táborozni. A táborok az utazáson, szórakozáson, kikapcsolódáson kívül új ismeretségek megkötésére is lehetőséget adnak. Hogy az új közegben könnyebben menjen az ismerkedés, az *Aranykapuban* most egyszerű ismerkedős játékokat mutatunk nektek.

TIK-TAK

A résztvevők (kb. 15 fő) kört alkotnak. Egyikük a kör közepén áll, és ránéz valakire. Ha azt mondja neki, „Tik”, akkor a választottnak a jobb oldali szomszédja nevét kell kimondania, ha „Tak”-ot mond, akkor a bal oldaliét. Ha a „Tik-tak” hangzik el, akkor helyet kell cserélnie mindenkinek.

NÉVSORREND

A résztvevők feladata, hogy a keresztnévük kezdőbetűje szerinti ábécésorrendbe álljanak. A játék többféleképpen is játszható. Történhet úgy, hogy előzetesen senki nem mondja meg a nevét, hanem a sorrendbe állás alatt kérdezzétek egymást a résztvevők. Játszható úgy is, hogy előzetesen már történt egy bemutatkozás mindenki részéről. Ez utóbbi változatot pedig tovább bonyolíthatjuk úgy is, hogy a nevek 2-3-szori elisméltése után úgy kell névsorrendbe rendeződni, hogy közben nem szabad beszélni.

NÉV ÉS JELZŐ

A csoport tagjai (15–20 fő) kimondják a nevüket, és egy ezzel alliteráló jelzőt (pl. Elegáns Elek, Ravasz Réka). A kört megkezdő résztvevő csak a saját nevét és jelzőjét mondja, a következőnek pedig mindig el kell ismételnie az elhangzottakat, és hozzá kell tennie a sajátját is.

NÉV ÉS GRIMASZ

Hasonló az előző játékhoz (a résztvevők számát illetően is), de itt a névhez nem egy jelzőt, hanem egy grimaszt kell társítani. Körbe megyünk, az első játékos után mindenkinek el kell ismételnie az elhangzott neveket a grimaszokkal, és hozzá kell tennie a sajátját is.

NÉV, HELY ÉS FOGLALKOZÁS

Hasonló az előző játékokhoz. Szintén 15–20 fő játszhatja. A csoport tagjai a nevükön kívül egy azzal alliteráló helyet és foglalkozást is mondanak (foglalkozás helyett lehet akár valamilyen kedvenc játék, elfoglaltság is). Körbe megyünk, a következőnek mindig el kell ismételnie az elhangzottakat, és hozzá kell tennie a sajátját is.

NÉV ÉS ÁLLAT

A csoport tagjainak ebben a játékban a nevüket és egy ezzel alliteráló állatnevet kell mondaniuk. Körbe haladva a következőnek mindig el kell ismételnie az elhangzottakat, és hozzá kell tennie a sajátját is.

KEDVENC TÁRGYAK KAVALKÁDJÁ

Egy nagy kosárba vagy dobozba mindennapi használati tárgyakat teszünk, például tollat, zsebkendőt, zoknit stb., vagyis szinte bármit. Minden résztvevőnek ki kell vennie egy tárgyat a dobozból, ezután pedig átadnia valakinek a társaságból, s azt mondani: „Ez a kedvenc tollam.” Miután valaki megkapta a tárgyat, neki is ki kell választania valakit, és továbbadni, amit kapott, ezzel a mondattal: „Ez Zita kedvenc tolla” (itt értelemszerűen annak a nevét mondjuk, akitől a tárgyat kaptuk). Legalább 5-6 tárgycsere történjen! Ha végeztünk, álljunk körbe és próbáljuk megállapítani, hogy kihez kinek a tárgya került.

GYUFÁS

A csoport tagjai (15–20 fő) egyesével meggyújtanak egy gyufát. Mindenki addig beszél magáról, míg ég a gyufája. Így tehát előre meg kell gondolni, melyek azok a legfontosabb információk, amelyeket feltétlen el szeretnél mondani magadról. Ez a játék átalakítható úgy is, hogy egy gyufaleégésnyi idő alatt (természetesen játszható gyufa nélkül is) a saját nevééről kell beszámolnia mindenkinek: mi a jelentése, miért kapta, mennyire illik hozzá, stb.

MONDD EL, MIÉRT!

Ehhez a játékhoz változatos témájú képek, ábrák szükségesek. A résztvevők (15–20 fő) mindegyikének választania kell egyet, majd bemutatkozásához kapcsolódóan azt is el kell mondani, miért pont azt választotta. A játék előnye, hogy a résztvevőkkel kapcsolatos alapvető dolgokon kívül a személyiségére, érdeklődési körére vonatkozó dolgokat is megtudhatunk.

FOGADJUNK, HOGY NEM TUDOD!

Ez a játék egyaránt játszható olyan társaságban, amelynek tagjai egyáltalán nem ismerik egymást, s olyanokkal is, akik már rendelkeznek egymásról minimális ismeretekkel (név, lakhely, kor stb.). Minden résztvevő kap egy üres papírlapot, amelyre felír magáról egy olyan dolgot, amiről úgy gondolja, a jelenlétük közül senki sem tudja róla. Amikor mindenki végzett, a papírlapokat összehajtva bedobjuk egy kalapba, alaposan összekeverjük, majd egyesével felolvassuk őket. Ez történhet úgy, hogy a játékvezető húzza ki mindegyik papirozt, a résztvevőknek pedig egy lapra kell felírniuk, vajon melyik információ kiről szól, s úgy is, hogy mindenki egyet húz ki, és maga próbálja meg kitalálni, kihez tartozik az a papír.

30 ÉVE NINCS KÖZTÜNK...

Weöres Sándor 1913. június 22-én született Szombathelyen Weöres Sándor katonatiszt és Blaskovich Mária művelt polgári családból származó leány egyetlen gyermekeként.

A pápai evangélikus iskolában kezdte meg tanulmányait, majd 1919-től Csöngén folytatta az iskolát. Később gyenge egészségi állapota miatt magántanuló lett. Már gyerekként kiolvasta a falu lelkészének könyvtárát.

Középiskolai tanulmányait Szombathelyen, Győrben és Sopronban végezte. Első írása 1928-ban jelent meg a szombathelyi *Hír* c. folyóiratban.

1929-ben a *Pesti Hírlap* és a *Napkelet* is közölte verseit. Kapcsolatban állt Kosztolányi Dezsővel és Babits Mihállyal is.

1933–1938 között Pécssett jogi és bölcsész tanulmányokat is folytatott. Első kötete 1934-ben *Hideg van* címmel jelent meg.

1947-ben Pestre költözött, s feleségül vette Károlyi Amyt.

1970-ben munkássága elismeréseként Kosuth-díjat kapott. A pénzjutalomból fiatal költők számára adományozható díjat hozott létre.

Műfordítóként is kivételes teljesítményt nyújtott.

A '80-as években egészségi állapota fokozatosan romlott. Harminc évvel ezelőtt, 1989. január 22-én hunyt el Budapesten.

Bár Weöres Sándor elsősorban nem gyermekeknek szánt írásaival szerezte hírnevét, melyik fiatal vagy felnőtt ne ismerné az ő tollából származó *Sehallselát Dömötör*, *Buba éneke* vagy *A galagonya* című verset?

A következő versekkel Weöres Sándorra emlékezünk elhunytának 30. évfordulóján.

Forrás: enciklopedia.fazekas.hu

Képek: petofiirodalmimuzeum.hu

VASKALAP

Volt nekem egy vaskalapom,
elvitte a béka,
ott díszeleg most a tavon
ócska maradéka.

Gyönyörű szép vaskalapom
díszeleg a tóban,
nagyon kértek, adjam nekik,
elvihetik, jól van.

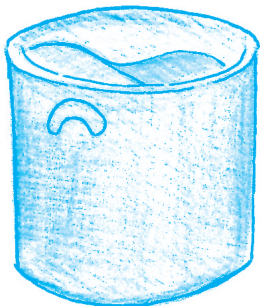
HOSSZÚ AZ UTCA

Hosszú az utca,
aki végigjárja,
tíz kutya, száz kutya
kaffog utána.

Hosszú a ház-sor,
aki végigjárja,
tíz virág, száz virág
bókol utána.

A LEVES KÉSZÜL

Kutyateszi Bálint,
Csókaviszi Benedek,
Kocsihasú Péter,
Csukaszemű Pál
megeszi a szöcskét,
fapapucsot, egeret,
de ha leves készül,
mindnek hasa fáj.

UGRÓTÁNCOT JÓKEDVEMBŐL

Ugrótáncot jókedvemből,
édes rózsám, járok,
országút visz Fehérvárig,
széles a két árok.
Így tedd rá, úgy tedd rá,
Rozika, Terike, Marcsa,
kinek nincsen tíz tallérja,
kötőféket tartsa.

Kisbelényes igen kényes,
ott terem a jó bor,
Nagyszalonta, sok szalonka,
ott vadászni jó sor.
Így tedd rá, úgy tedd rá,
Rozika, Terike, Marcsa,
lompos, kócos, lassan billeg
öreg kutya farka.

Kifogtunk a Küküllőből
három rocska rákot,
Vásárhelynél ágyú bömböl,
köpködi a lángot.
Így tedd rá, úgy tedd rá,
Rozika, Terike, Marcsa,
hadd forogjon a huncut világ,
az ő lelke rajta.

TÁNCNÓTA

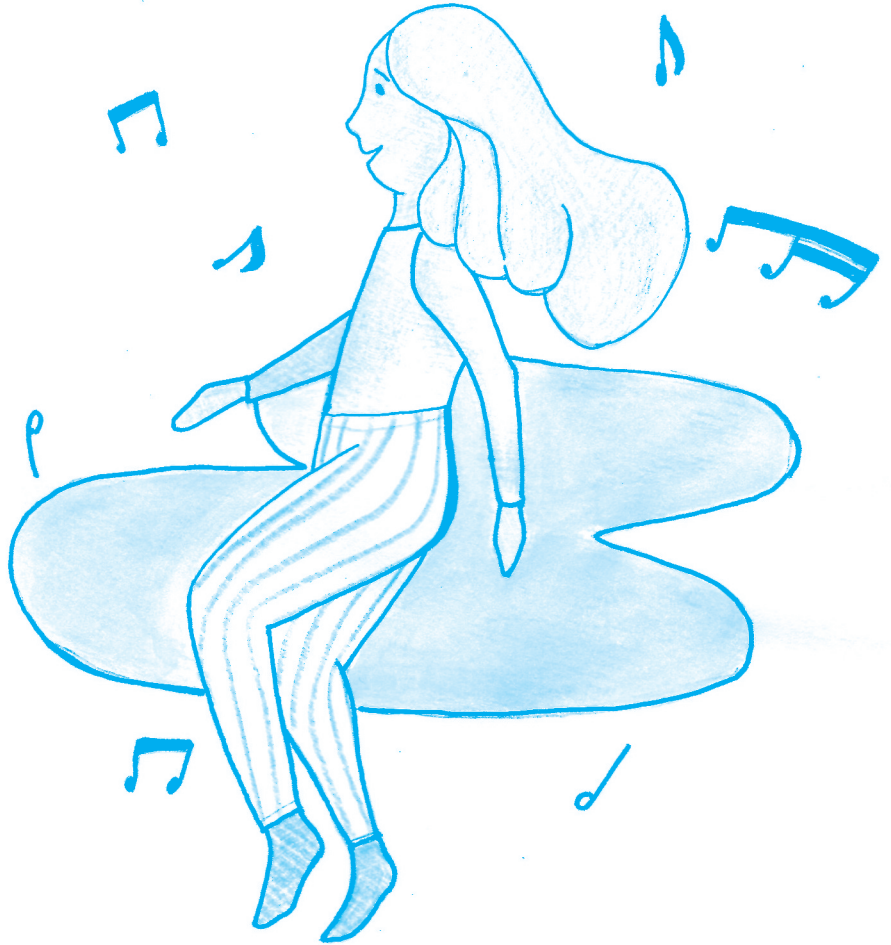
Van-e szoknya eladó,
tarkabarka suhogó,
a derékra simuló,
nyárba-télbe jó?
Nincsen szoknya vehető,
csak egy régi lepedő,
ráncos, rojtos, repedő,
üsse meg a kő.

Van-e csizma eladó,
patkós sarka kopogó,
szattyán-szára ropogó,
sárba-vízbe jó?
Nincsen csizma vehető,
csak egy rozzant tekenő,
ócska egér-etető,
üsse meg a kő.

KUTYABÁL

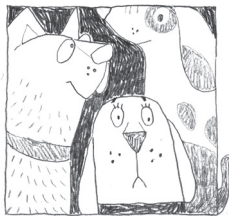
Árkon-bokron kutyalakodalom,
kis virágos faházak,
uszkár-bőgő, puli-citera szól,
réten-erdőn bokáznak.

Csont, kolbászhéj emeletesen áll,
tejfölös dézsa, rocska,
árkon-bokron ropog a kutya-bál,
elszalad mind a macska.

BÉKA A FA TÖVÉN

Béka a fa tövén,
ezeréves, csodavén.
Ugrik a kövön át,
keresi a vacsorát.
Nem kell neki libamáj,
szúnyogokra foga fáj.
Nem kell neki tele tál,
bogarakat vacsorál.

Mindenféle

VÍZI KUKA?

Az élővizek szennyezettsége világszintű problémát jelent ma az emberiség számára. A háztartásokból származó szemetet (műanyag zacskó, palack, az élelmiszerek csomagolása stb.) sokan a folyók partján rakják le törvénytelenül. Amikor a folyó vize megduzzad, magával ragadja a partra rakott szemetet, s viszi messzi kilométerekre.

Két ausztrál fiatal, Andrew Turton és Pete Ceglinski egy nagyon egyszerű szerkezetet talált ki a vizek megtisztítására. A vízben lebegő eszközben, melynek neve Seabin, egy, a parton üzemelő szivattyú kelti a vákuumhatást, és nemcsak a vízben úszó szennyezéseket szippantja be, hanem például az olajat is. A víz visszajut az óceánba, az olaj és a hulladék viszont a gépben marad zacskóban, amit aztán üríteni kell.

A Seabin tengeri élőlényekre nem veszélyes, naponta kb. 1,5 kg hulladékot képes összegyűjteni,

ami a számítások szerint 20 ezer műanyag palackot vagy 83 ezer műanyag zacskót is jelenthet évente.

Nagyon sok ilyen vízi kuka kellene a világ vizeiben, de talán előbb-utóbb lesz is egyre több.

Forrás: player.hu

MÁKOS TÚRÓTORTA

Hozzávalók: A tésztához: 1 tojás, 5 dkg kristálycukor, 10 dkg margarin (+ a forma kikenéséhez), 1 tk. sütőpor, 20 dkg liszt. A töltelékhez: 50 dkg tehéntúró, 1 dl tejföl, 2 tojás, 2 ek. étkezési keményítő, 15 dkg kristálycukor, 30 ml vaníliaaroma, 13 dkg mák (egész).

Elkészítés:

A mákra annyi forró vizet öntünk, hogy jól ellepje, és állni hagyjuk, amíg el nem készítjük a tésztát és a tölteléket, majd leszűrjük.

A tojást először a cukorral, majd a szobahőmérsékletű margarinnal jól kikeverjük. A sütőporral kevert lisztet beleszítáljuk a tojásos-cukros keverékbe, s jól összegyúrjuk, hogy rugalmas tésztát kapjunk. Csatos tortaforma aljába sütőpapírt teszünk, az oldalát margarinnal kikenjük, és a tésztát úgy nyomkodjuk bele, hogy kb. 3-4 cm magas pereme is legyen, majd betesszük a hűtőbe pihenni.

A krémhez a túró, a tejfölt, a tojásokat, a keményítőt, a cukrot és a vaníliaaromát jól összekeverjük,

majd botmixerrel kicsit krémesítjük. A masszát egy nagyobb és egy kisebb részre osztjuk. A kevesebb adaghoz keverjük a leszűrt mákot. Kivesszük a hűtőből a tésztát, és a közepére egy evőkanál túrókrém teszünk, majd erre rá egy evőkanál mákkrém. Ezt addig ismételtetjük, amíg el nem fogynak a kréme. Egy fogvájó segítségével a torta szélétől kiindulva a közepéig csíkokat húzunk. Előmelegített sütőben 180 fokon kb. 60 percig sütjük. Mikor megsült, majd langyosra hűlt, kivesszük a tortaformából.

Forrás: mindmegette.hu

HUMORZSÁK

– Halló! Jó estét kívánok, tanárnő, azért telefonálok, mert a fiam nem tud menni holnap iskolába, beteg lett.

– És hogy hívják a gyermeket?

– Kovács Pistikének.

– És önt hogy hívják?

– A papámnak.

***

– Pistike, az utóbbi időben egyre jobb és jobb osztályzatokat kapsz. Valld be, ki segített?

– A televízió! Elromlott.

***

Történelemórán a tanár kérdezi, hogy ki tudja megmondani, hány dulás volt Magyarországon? Pistike jelentkezik, majd magabiztosan vágja rá:

– Három! Tatárdulás, törökdulás, felszabadulás.

Kukri Anna, 4. osztály, Fornos

Mekles Alexandra, Nagyberég

Tóth Vera Boglárka, Nagyberég

Szarka Szilárd, 1. osztály, Nagyberég

FÖLSZÁNTOM A CSÁSZÁR UDVARÁT

1. Föl - szán - tom a csá - szár ud - va - rát, be - lé - ve - tem ha - zám bú - ba - ját.
2. Bá - nat te - rem ab - ban, bú - ve - tés, a ma - gyar é - le - te szen - ve - dés.

Hadd tud - ja meg csá - szár föl - sé - ge, mi te - rem a ma - gyar szí - vé - be!
Áldd meg, Is - ten, csá - szár föl - sé - géét, ne sa - nyar - gas - sa ma - gyar né - pét.

KIFEKÜDTEM A MAGAS TETŐRE

Ki - fe - küd - tem én a ma - gas te - tő - re, el - lop - ták a kis pej lo - vam mel - lő - lem.

Ha el - lop - ták, nem val - lot - tam nagy ká - rát, száz diny - nyé - böl ki - nye - rem én az á - rát.

KISPIRICSI FALUVÉGEN

1. Kis - pi - ri - csi fa - lu - vé - gen fo - lyik el a ka - ná - lis.
2. Mind meg - it - ták a pá - lin - kát, nem tud - tak ha - za - men - ni,

E - nyém le - szel, kis - an - gya - lom, ha bán - ja az a - nyád is.
Kis - pi - ri - csi fa - lu - vé - gen ko - csit kel - lett fo - gad - ni.

Cin, cin, cil - lá - rom, de be - teg a vi - rá - gom,
Cin, cin, cil - lá - rom, de be - teg a vi - rá - gom,

Cin, cin, cil - lá - rom, de be - teg a vi - rá - gom!
Cin, cin, cil - lá - rom, de be - teg a vi - rá - gom!

SZEGÉNY LEGÉNY VAGYOK ÉN

1. Sze - gény le - gény va - gyok én, er - dőn, me - zőn já - rok én.
2. Van egy lyu - kas nad - rá - gom, folt is rajt' hu - szon - há - rom.

Kraj - cá - rom sin - csen, el - sza - kadt az in - gem.
Ég a - latt há - lok, jobb i - dő - ket vá - rok.

ANEKDOTÁK MÁTYÁS KIRÁLYRÓL

A NAGY TÖK ÉS A NÉGY ÖKÖR

Lakott egyszer egy igen szegény és egy igen gazdag ember egymás mellett egy faluban. A szegénynek sok gyereke volt, nem tudott velük hova lenni. Egyszer azt gondolta ki, hogy felmegy Budára Mátyás királyhoz, visz neki egy szép nagy tököt, mely ott termett a kertjében.

A király szívesen vette a szegény ember ajándékát, s megtudva, hogy milyen becsületes és szegény, ajándékozott neki kétszáz darab körmöci aranyat.

A szegény ember nagy dicsekedéssel ment haza, fúnek-fának elmondva a király nagy kegyességét, s mindjárt telket vett magának az ajándékba kapott pénzből.

Megirigyelte ezt a gazdag szomszéd, s gondolta magában, hogy ha a király egy rongy földi gyümölcsért kétszáz aranyat adott, mit fog még ő neki adni, ha legszebb négy ökrét hajtja fel hozzá. Azért legalábbis zsák aranyat talál elé.

Felhajtja tehát a legszebb négy ökrét a királyhoz, s alázatosan átadja neki. A király hallotta már az embernek hírét, s előhozatta a nagy tököt, amit szomszédja ajándékozott.

– Láttál-e már ilyen szép tököt életedben?

– Sohasem, nagyságos király.

– Látod, ilyen neked nincs, pedig ez a szomszédodnak termett. Tehát legyen ez a tied, vigyed haza. Becsesebb ajándékot nem adhatnak négy ökrödért. Az pedig szegény szomszédodé legyen, akinek viszont ilyen szép ökrei nincsenek.

Az ember hosszú orral vitte haza a tököt.

A KIRÁLY ORRA

Mátyásnak meglehetősen nagy orra volt, ami nagyon jól van, „ha akar, legyen”, azt mondja a kecskeméti ember. Egyszer azonban szinte vesztére szolgált ez a tekintélyes orra.

Valami nagy várost ostromolván, hogy annak gyöngéit kiismerhesse, maga álruhában belopózott oda. Azonban valaki ráismert, s rögtön parancsot adtak a város minden kapuinál levő őrknek, hogy vigyázzanak, és ki ne bocsássák.

Mátyás megtudta ezt, s hirtelen egy szekeres tót öltözetét véve magára elkezdett egy szekérkeket hajtani maga előtt a kapun kifelé.

A kapuőr látva, hogy mint siet a tót a futó kerék után, nem állhatta meg, hogy rá ne kiáltson nevetve:

– Te szotyák! Akkora orrod van, mint Mátyás királynak! – s azzal egy jót húzott a hátára.

A király túrta a tréfát, s csak akkor nevetett ő is, mikor már a kapun kívül volt.

Kereshették aztán odabenn Mátyás királyt.

A TÉTÉNYI BÍRÓ LEÁNYA

Egyszer éjszaka Tétényen utazva keresztül, a király hintaja egy, az útban hagyott malomkőbe ütdődött, s eltörte a kerekét.

A király ezen nagyon megbosszankodott. Hát, ha ez valami szegény emberrel történt volna, milyen nagy kára lenne abból. Rögtön maga elé hívatta a bírák uramékat, s szándéka volt, hogy szörnyen rájuk ijeszt.

– Minthogy olyan lusták voltatok, hogy a malomkövet otthagytátok az útban, büntetésül most azt parancsolom, hogy mire harmadnap múlva viszszajövök, nekem azt a malomkövet megnyúzzátok!

Nagy fejfájást okozott ez a parancsolat az érdemes tanácsnak, nem nyúztak ők malomkövet soha, nem is tudták, hogyan kell hozzáfogni.

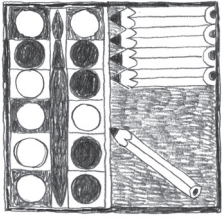
Meghallotta azonban a bíró leánya apjának aggodalmát, s felbiztatta az öreget, hogy csak hagyja őt beszélni a királlyal, majd megfelel ő neki.

A királynak pedig csak abban telt öröme, ha a nép természetes eszével jó feleleteket tudott adni furfangos kérdéseire.

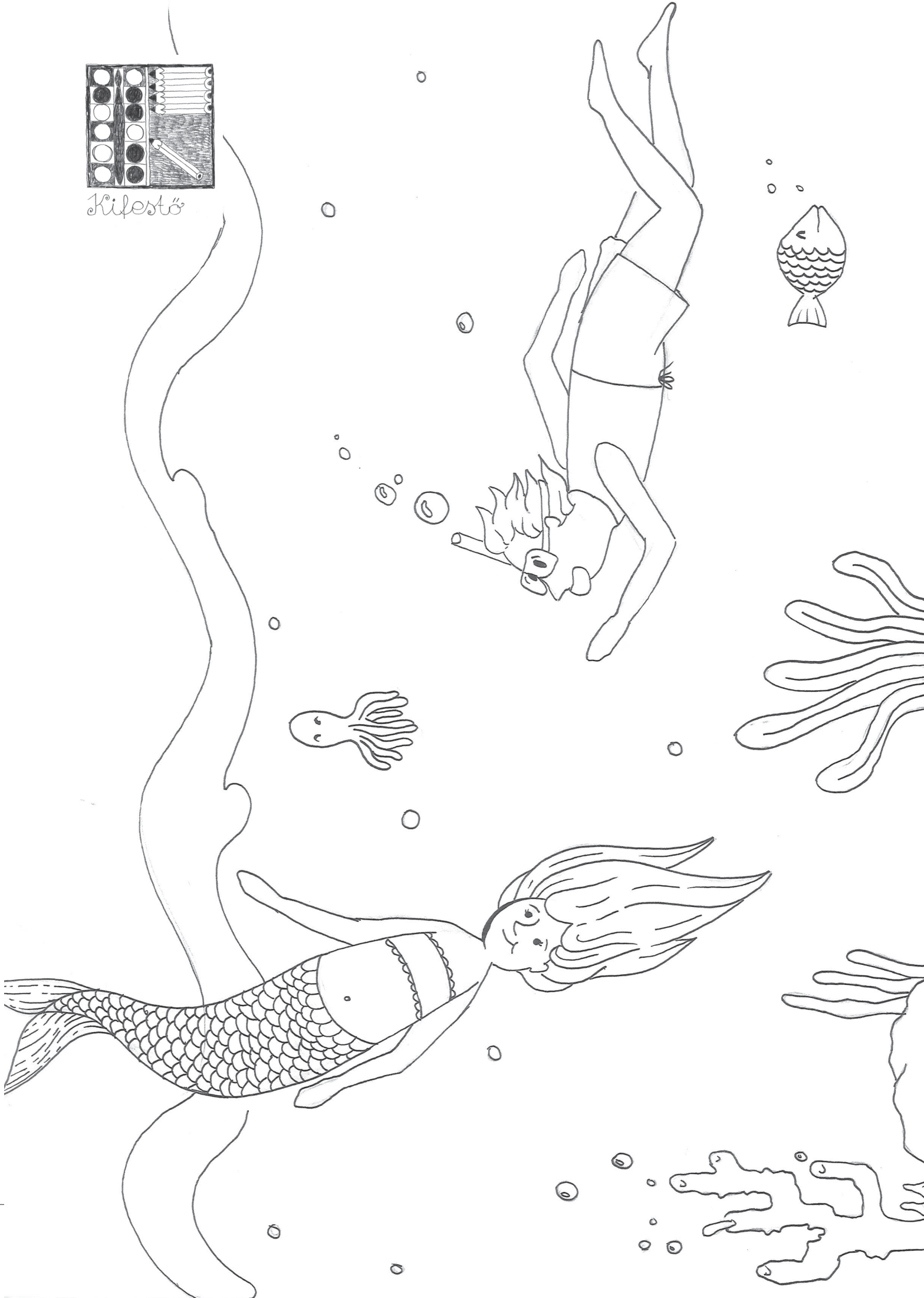
Midőn tehát újra visszaérkezett a király, lányosul ment oda a bíró, s midőn Mátyás előkövetelte a malomkő bőrét, a lány felelt meg rá.

– Hogy kívánhatod, nagyságos király, hogy egy malomkövet elevenen megnyúzzanak? Ha már azt kívánod, hogy apámék lehúzzák a bőrét, legalább tégy meg annyit, hogy elébb vetesd vért.

Mátyásnak megtetszett a kifogás, megveregette a lányka orcáját, s arról már nem szól a krónika, de azért bizonyosan tudhatjuk, miszerint gondoskodott róla, hogy férj nélkül ne maradjon.

Kifestő

A gyerekek és kedvenc elfoglaltságuk, a játék ábrázolása sok festőt ihlet, ihletett meg. A festményekből az is kiderülhet, az adott korban mi volt a gyerekek kedvenc játéka.

Albert Anker (1831–1910): *Lábadozás*

Johann Baptist Clarot (1798–1855): *Hintalovon ülő kisfiú*

Francisco de Goya (1746–1828): *Játszó gyermekek*

Cserépy Árpád (1859–1907): *Játszó gyermekek*

Peske Géza (1859–1934): *Játszó gyermekek*

Narcisse Diaz de la Peña (1807–1876): *Kutyákkal játszó gyermekek*

Almodni
hívunk

Benedek Elek számtalan népmesét gyűjtött szerte a magyarok lakta vidékeken, melyeket nemcsak egy adott terület meséit magába foglaló gyűjteményekben adott közre, hanem több válogatás is megjelent ezekből. Ilyen a *Többsincs királyfi* is, mely Elek apó munkásságának terméséből válogat. Huszonhét különféle típusú mesét tartalmaz a hagyományos tündérmeséktől kezdve egészen a rövid példázatokig. A következő történettel szeretnénk arra biztatni mindenkit, hogy minél többet olvasson, hogy a monitor helyett fantáziájának köszönhetően jelenjenek meg előtte a mesék szereplői.

Benedek Elek

A HAZUG LEGÉNY

Volt egyszer egy szegény ember, s ennek egy nagy kamasz fia. Dolgozni nem dolgozott ez a legény, de annál többet hazudott. Csak úgy folyt ki a száján a hazugság. Azt mondta egyszer a szegény ember:

– Jobb volna, ha dolgoznál, fiam, mert hazugságból nem lehet megélni.

– Nem-e? – vágott vissza a legény. – No, én megmutatom, hogy urasan megélek a hazugságból!

Azzal fogta magát, még aznap elbúcsúzkodott az apjától, s elment szerencsét próbálni.

Amint ment, mendegélt az úton, találkozik egy magaszőrű kamaszlegénnyel.

Köszöntik egymást, szóba ereszkednek, s hát a másik legény egy úton jár vele: ez is szerencsét próbálni indult.

Kérdi a hazug legény:

– No, pajtás, tudsz-e szót szóra mondani?

– Hogyne tudnék – mondja a másik.

– Hát akkor gyerünk együtt.

Egyszerre kezecsaptak, erős barátságot kötöttek, s mentek tovább. Még egy puskalövésnyire sem haladtak, jön feljük a szolgabíró négylovas hintón. A szolgabíró csavargó betyároknak nézte a legényeket, megállította a hintót, s magához intette őket. Kérdi tőlük, hogy honnan jönnek.

– Mi egyenesen Budapestről – felelt a hazug legény.

– Hazudsz – rikkantott rá a szolgabíró –, hiszen Budapest felé mentek!

De a hazug legény feltalálta magát, azt mondta, hogy valamit Pesten feledtek, s azért fordultak meg.

– No, ha Pesten jártatok, mi újság van ott? – kérdezte a szolgabíró.

– Hej, tekintetes uram, nagy újság van ott. Egy talián* akkora madarat mutogat, hogy az egyik szárnya Pest s a másik Buda fölött lebeg.

– Ejnye, ilyen-olyan füllentője – förmedt rá a szolgabíró –, ezért a nagy hazugságért huszonötöt veretek rád.

Mindjárt le is húzatta a legényt a tíz körméről, s a hajdú olyan huszonötöt vert rá, hogy csillagot rúgott a hazug legény.

– Hiszen megálljon a szolgabíró úr – fenyegetőzött a legény –, megyek egyenest a király színe elé, s bepanaszolom, hogy ilyen ártatlanul megbotoztatott.

A szolgabíró egy kicsit meghökkent, s kérdi a másik legénytől:

– Hát csakugyan van Pesten olyan nagy madár, te? Feleli a szót szóra mondó legény:

– Hát biz én akkora madarat nem láttam, de látam akkora madártojást, hogy huszonnégy ember emelgette rettentő nagy vasrudakkal.

„Hm – gondolja a szolgabíró –, hátha mégis igaz van annak a legénynek. Azt a nagy tojást csak olyan madár tojhatta, melynek az egyik szárnya Pest s a másik Buda fölött lebeg.” – Adott a hazug legénynek száz forintot csak álljon el a panasztól.

A két legény továbbment nagy vígan, s útközben megosztottak a száz forintot. A hazug legénynek volt már ötven forintja a zsebében, huszonöt pálcaütés a hátán.

Hanem még két puskalövésnyire sem haladtak, jön szembe velük egy másik négylovas hintó. A vicispán** ült ezen a hintón, s ez is megállította a legényeket.

– Honnan, merről, hé?

– Pestről – felelt a hazug legény.

– Hazudsz, te kapcabetyár, mert most éppen Pest felé mentek.

– Jaj, lelkem, tekintetes uram, ottfelejtettünk valamit – toldotta meg a szót szóra mondó.

– Jól van, jól, hiszem, de hát mi újság Pesten?

– Hej, ne is kérj, tekintetes uram, mert a Duna meggyúlt, s fenéig kiégett a víz a medréből.

Szörnyű haragra lobbant a vicispán! Hogy így a szemébe hazudjon egy kapcabetyár! Nosza, parancsolja a hajdúnak, hogy húzza le a legényt a húsz körméről, s olyan huszonötöt verjen rá, hogy holta napjáig vakarja a helyét.

No, ezt meg is kapta a legény, egy sem hiányzott a huszonötéből. De a legény a vicispánt is megfenyegette, hogy egyenest a királyhoz megy panaszra, amiért őt ártatlanul megverette.

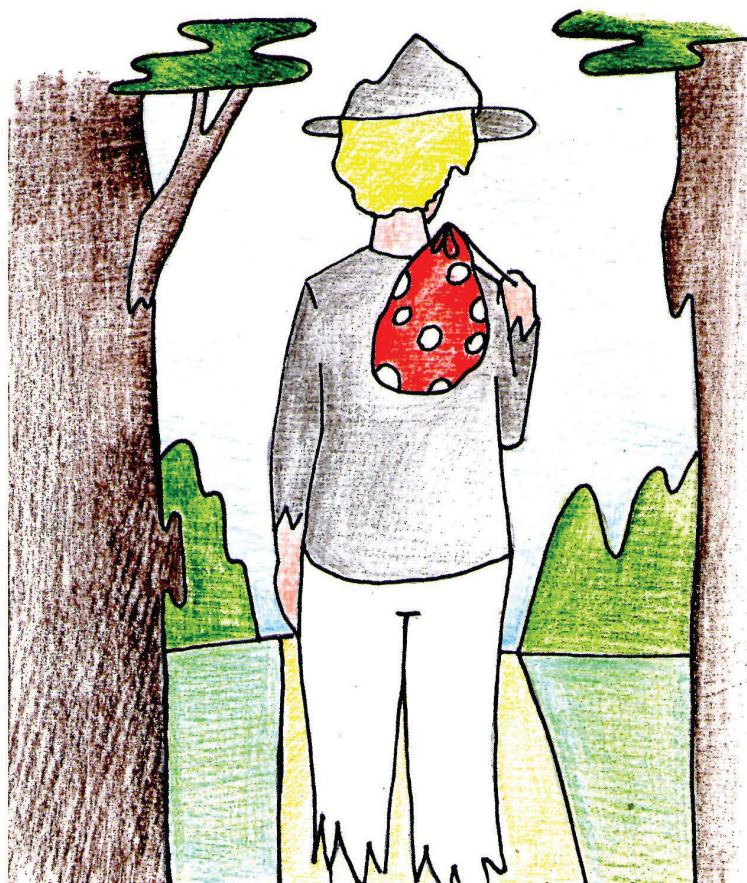
Meghökkent egy kicsit a vicispán, hátha mégis igaza van a legénynek. Kérdi a másiktól:

– Hát csakugyan meggyúlt a Duna, hé, s elégett?

– Már azt nem láttam, ha mondanám, hogy láttam, hazudnék, tekintetes uram – felelt a szóra szót mondó legény –, de láttam az utcákon s a piacokon annyi sült halat, hogy a népek nem tudnak kijönni a házakból.

„Hm – gondolja a vicispán –, mégis igaza lehet a legénynek. Bizonyosan az égő Dunában sült meg az a tenger sok hal.” – Adott a hazug legénynek kétszáz forintot, csak álljon el a panaszától.

A hazug legény ezt is megosztotta a szóra szót mondó legényvel, s most már volt százötven forint a zsebében, s ötven pálcaütés a hátán.

No de ki látott s hallott ilyet? Három puskalövésnyire sem haladtak, jött velük szemben hatlovas hintón a főispán. Ez is megállítja a legényeket, s vallatóra fogja. Bezzeg, hogy a főispánnak is azt felelték, amit a szolgabírónak s vicispánnak.

– Jól van – mondta a főispán –, elhiszem, hogy Pestről jöttök, hát mi újság Pesten?

Feleli a hazug legény:

– Hej, nagyságos uram, nagy ott a gyász s a szomorúság. Az egész várost gyászfeketébe vonták, merthogy meghalt a Jézus Krisztus!

De olyat még nem látott a világ, amelyen szeretlen haragra gerjedt a főispán. Hogy őt lóvá akarja tenni egy csavargó!

– Hé, Jancsi! – kiáltott a pandúrnak. – Huszonötöt erre a kapcabetyárra!

A hazug legényt lekapták a húsz körméről, s olyan huszonötöt vertek rá számolatlan, hogy az eget is bőgőnek nézte.

– Hiszen nem hagyom én ezt annyiban – kiabált a hazug legény –, megyek Budára a királyhoz, s elpanaszolom, hogy minden igaz ok nélkül verik a szegény legényt.

– Eredj, csak eredj – mondta a főispán, s aztán megkérdezte a másiktól: – No, hát te is ezt az újságot tudod? Csakugyan meghalt a Jézus Krisztus?

– Hát biz én, nagyságos uram – felelt a szóra szót mondó legény –, hazudnék, ha azt mondanám, hogy hallottam, amit a társam hallott, de azt magam is láttam, hogy lajtorják vannak támasztva az éghez, s csupa feketébe öltözött angyalok járnak fel s alá.

Szeget ütött a főispán fejébe ez a beszéd: hátha csakugyan igazat mondott ez a legény. Az angyalok csak nem gyászolhatnak akárkit. Elkezdte kérlelni a hazug legényt, s adott neki háromszáz forintot, csak álljon el a panaszától. Megijedt erősen, hogy a király elcsapja.

A hazug legény a háromszáz forintnak is a felét a szót szóra mondó legénynek adta, most hát volt már háromszáz forint a zsebében s hetvenöt pálca a hátán.

De ez éppen elég is volt neki. Azt mondta a pajtásának:

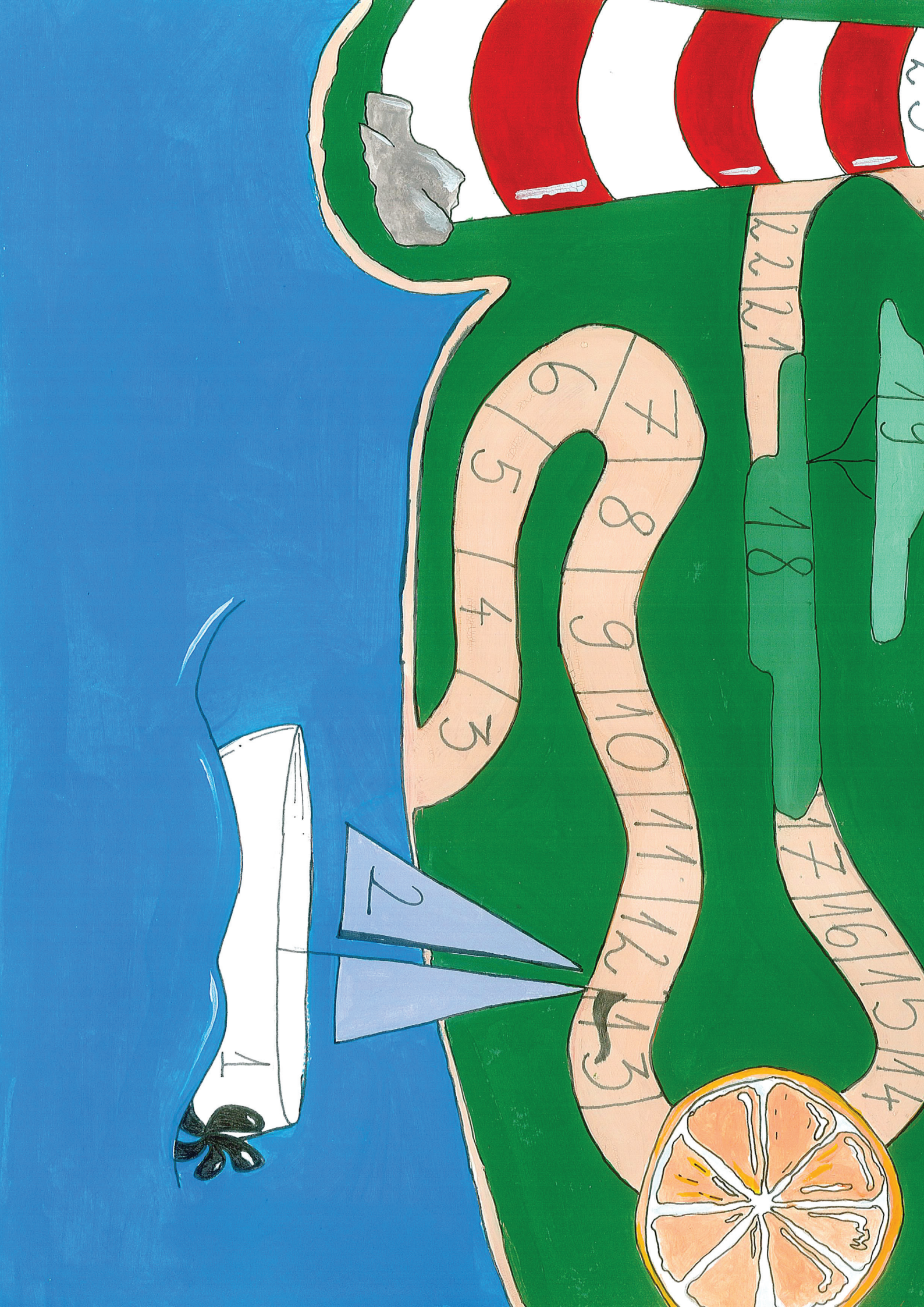
– No, pajtás, én hazamegyek, elég nekem, amit kerestem. Isten áldjon.

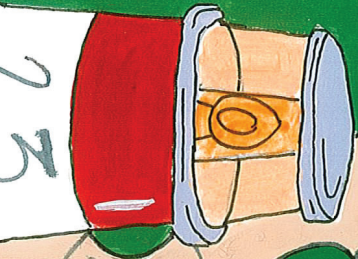
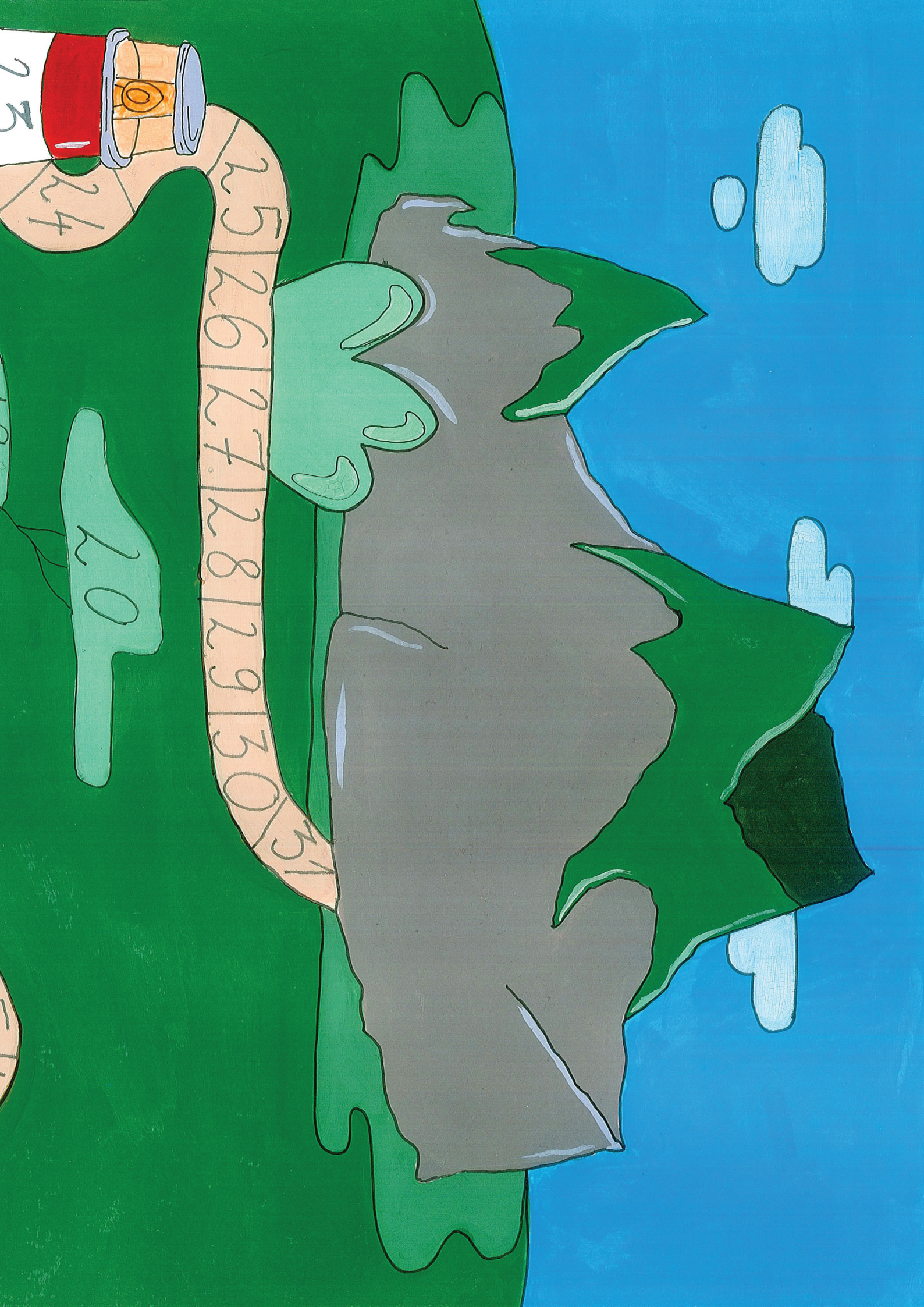
Azzal megfordult, s hazáig meg sem állott. A háromszáz forintot az apjának adta, a hetvenöt pálcaütést szépen magának tartotta. Aztán mégis meg gondolta magát, s elkezdett dolgozni keményen.

Így volt, vége volt, igaz volt. Aki nem hiszi, járjon utána.

* *talián*: olasz

** *vicispán*: egy vármegye egyik vezetője

24

25

26

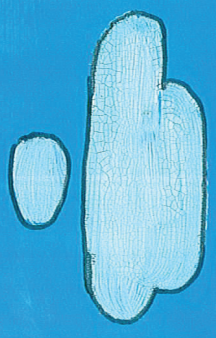
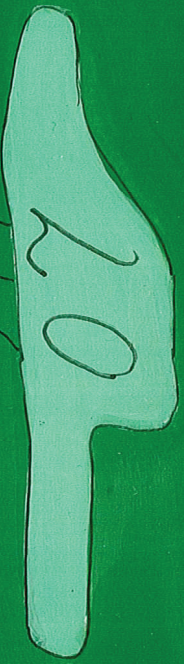
27

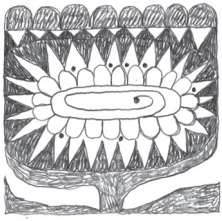
28

29

30

31

Verőforgó

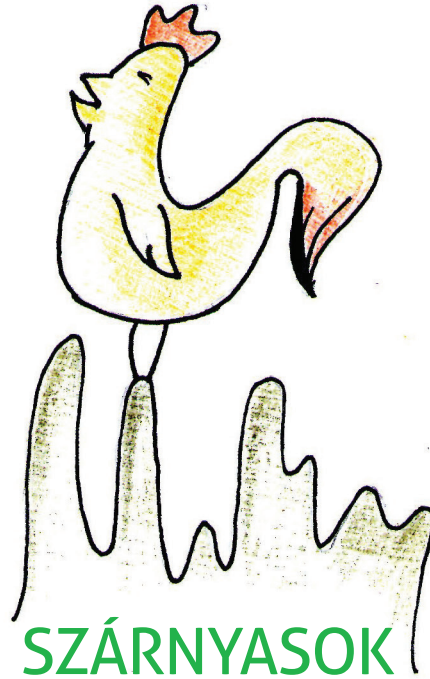
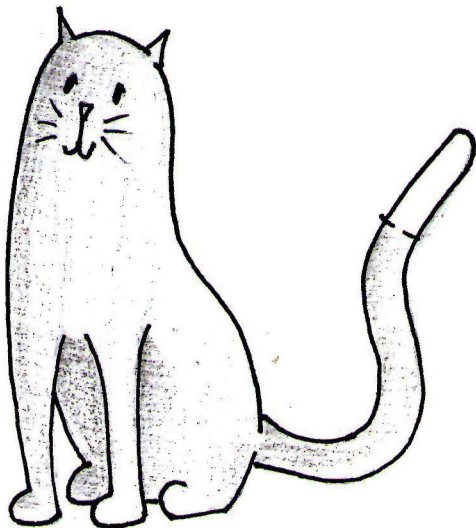
A KISMACS ÉS A DOBOZ, NO MEG SÁRA

Titamita – mondta Sára,
s rámutatott a macskára.
Milyen puha, milyen kicsi.
– Simogasd meg! – szólok neki.

Dorombol és bújócskázik,
még a nadrágszárra is felmászik.
Ráharap a kisujjamra,
ráugrik a nagy dobozra,
belebújik egy lyukon,
Sára rikkant: elkapom!

De a kismacs is figyel,
dobozból ki, elszelel.
Sára futkos utána,
rá is lép a farkára.

Titamita nagyot nyávog,
visszaszalad dobozához.
Elbújik a sarkába,
Sára mondja: sajnálja!
Kinyitja a fedelét,
megingatja kis fejét:
s mintha ő is cica volna,
mellé bújik a dobozba.

SZÁRNYASOK

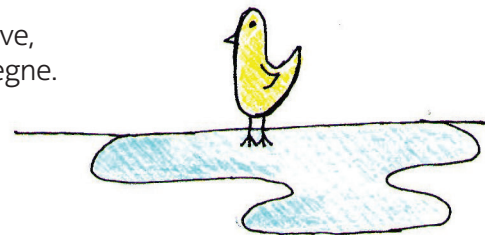
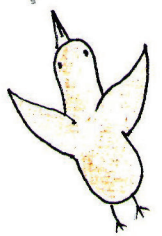
Sárga fűben álldogál,
hát, a kacska is madár.
Szárnya van, és úgy röpül,
én lent leszek, ő felül.

A tócsában pityereg –
egy kis csibe elveszett,
keresi a kotlós tyúk,
hosszú lesz a hazaút.

Jön is, megy is ez a pulyka,
nem tudja, hogy mi a dolga.
Elfelejtett listát írni,
eszébe meg nem jut semmi.

A libának nincs jó kedve,
egész nap csak keseregne.
Esik eső, fúj a szél,
elázik, míg hazaér.

Kakas ül a kerítésen,
elmereng a messzeségen,
meg a magas diófákon
ülő rigófiókákon.

Mester Györgyi

A PÖTTYÖS VÍZILÓ

Közeledett a születésnapja. Ilyenkor az volt a szokás, hogy ő választhatta ki a számára legmegfelelőbb ajándékot. Ez most se volt másként, ezért tértek be anyukájával a játékboltba.

Már többször is körbesétált, de még mindig nem tudott választani. Villanyvonata, Legója, számos mesekönyve volt már, ezért most valami mást szeretett volna. Kedvelte a különleges állatokat, emiatt gyakran jártak az állatkertbe is, ezért úgy gondolta, egy játékalat lenne a legalkalmasabb ajándék a szülinapjára. Ahogy nézelődött és turkált a polcokon tornyosuló állatfigurák között, egyszer csak egy kis víziló akadt a kezébe. Ahogy meglátta, azonnal megszerette, és úgy döntött, nem is válogat tovább, azt kéri ajándéknak. Anyukája azonban a felnőtt szemével mustrálta a kis figurát, és azonnal megkritizálta a választását. „Hogy jutott eszedbe épp egy vízilovat kérni?! Ez a valóságban egy behemót, ronda állat, piszkos is, folyton a sárban dagonyázik, nagyétkű, ráadásul – állítólag – vad és veszélyes.”

De őt már nem lehetett lebeszélni róla. A szívébe zárta, megszerette. Amikor az anyukája látta, hogy nem tágít, elkezdte jobban szemügyre venni a játékot. „És még ráadásul hibás darab is. A hátán szürke foltok vannak. Vagy színhibás, vagy elázott szállítás közben, ki tudja. Selejtes, és még csak le sem árazták. Válassz egy másik darabot, vagy eleve másik állatot” – mondta.

Látta anyukája arcán az elégedetlenséget, de a döntéséből nem engedett, ragaszkodott a játékhoz, így végül megvették.

Otthon a polcára tette, a többi játék közé. Éjszákára azonban úgy döntött, maga mellé veszi az ágyba, nehogy már rosszul érezze magát a kicsi víziló a számára szokatlan környezetben, a szuperhősök, építőkockák, mesekönyvek, Legó-alkatrészek és kisautók tarka egyvelegében.

Az álom gyorsan leszállt a szemére, majd, mint valami könnyű szellő, tovaröpítette, egyenesen Afrikába, ahol őshonos a víziló.

Bőrén érezte a nap égető melegét, a hőségtől víz után vágyott. Nem messze a helytől, ahová az álom lepottyantotta, észrevett egy hatalmas vízfelületet. Elindult arrafelé. Ahogy közeledett, azonnal meglátta a vízben púposodó vastag hátakat, a felszín alól néha levegőért felbukkanó turcsi orrokat, nagy, kidülledt szemeket.

Váratlanul a sötét, sáros víz szélén aprócska kölyökállatot vett észre. Szegényke tanácstalanul álldogált ott. Ekkor az anyukája, egy félelmetes behemót kiemelkedett a vízből, és döngő léptekkel a partra ment a borjáért. Az általa felvert, sáros víz szertesét fröccsent, és beborította a kis vízilóbébit. Ahogy ott álldogált, a sáros vízcseppek szürke pöttyök formájában száradtak a hátára, oldalára. Pontosan olyan lett, mint az ő kis játék-vízilova otthon.

Ebben a pillanatban, mintha őt is érte volna a víz, megrázkódott, pedig csak az anyukája rázogatta a vállát, hogy ébredjen, fel kell kelni, várja az óvoda.

Hátizsákjába belekerült a kis játék-víziló is, amiről már biztosan tudta, hogy nem hibás áru. Nem is selejtes, csupán a rászáradt afrikai sár nyomát őrzi hátán a szürke pöttyök. És ezt el nem árulta volna semmi kincsért, ez egyedül az ő titka maradt.

Orgoványi Anikó

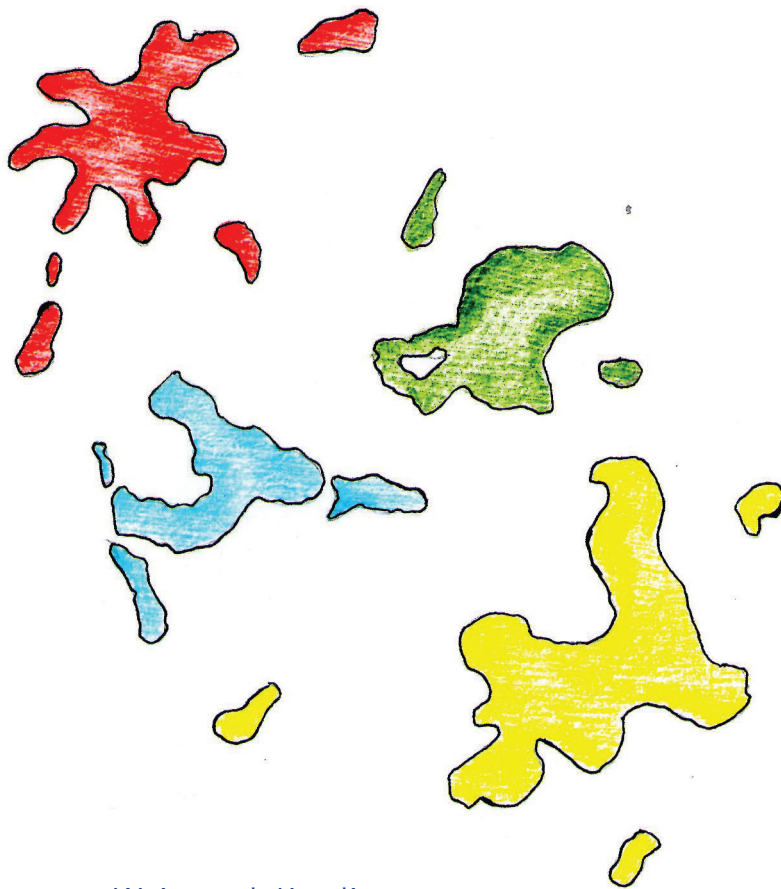
SZÍNEK

Piros vagyok, mint a bohóc orra,
pirosságom ráül a csipkebogyóra,
pipacsként piroslok az árokparton,
piros virág vagyok a gyerekrajzon.

Kék vagyok, a nyári ég színe,
mélykék, mint a tenger fenéke,
búzavirág kékje a ringó mezőben,
kék csillag a gyermekek szemében.

Sárga vagyok, mint a Nap,
sárgára festem az aranyat,
sárgán fénylek a kerek holdban,
sárgán ragyogok a napraforgóban.

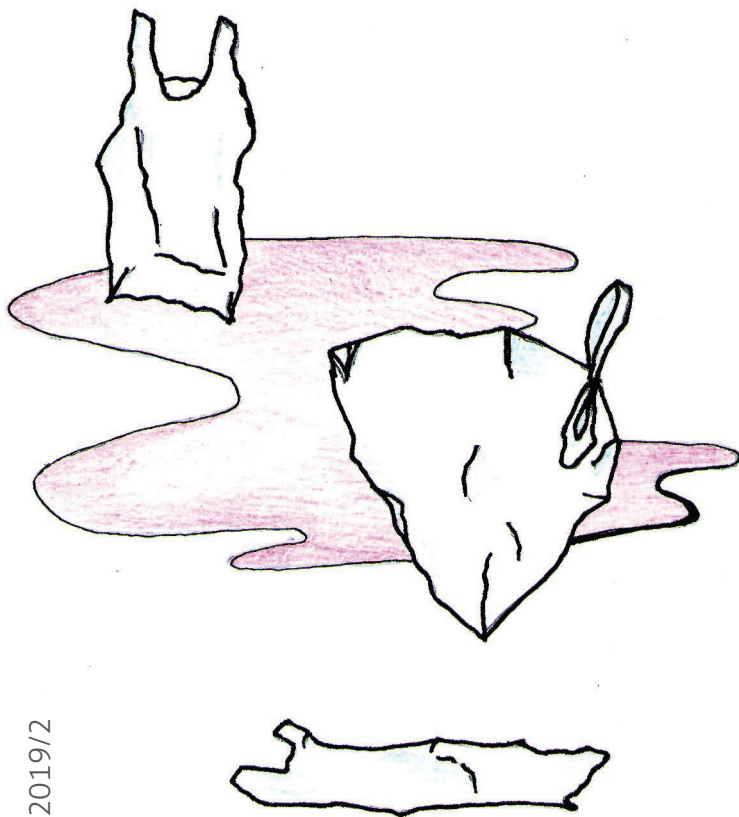
Zöld vagyok, mint levelibéka,
zöld, mint erdő mélyén puha moha,
zöldként én vagyok – vajon hiszed-e? –
kéknek és sárgának gyereke!

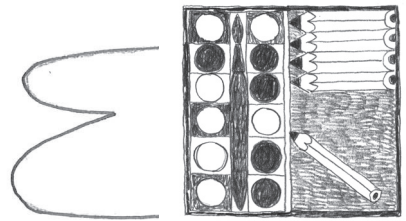
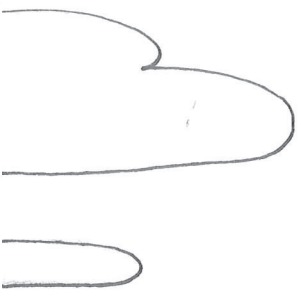

Weinrauch Katalin

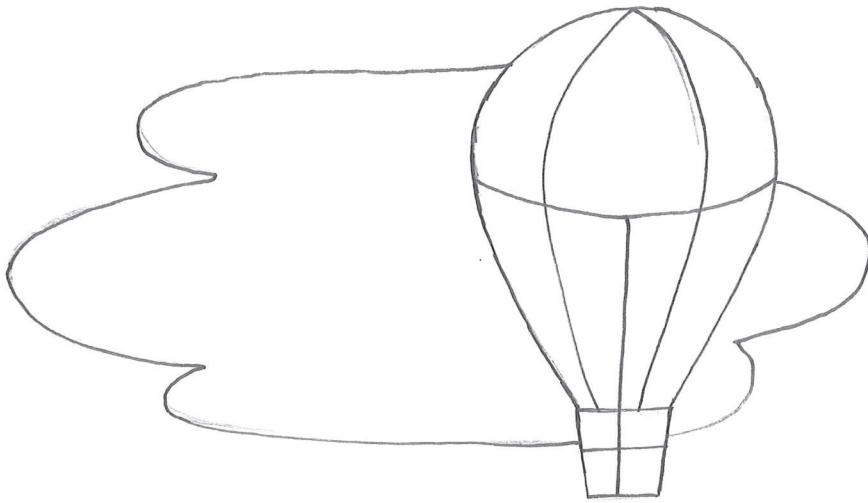
REPÜLŐ
ZACSKÓK

Utca kövén lapos hassal
két átlátszó zacskó hasal.
A két tasak lapul, hever,
talpak súlya mázsás teher.
– Jönnek-mennek az emberek,
nem kímél bennünket senki
– zizegve így panaszkodnak,
s irigylik, ki tud repülni.
Bukfencező szélgyerekek
fülön csípi a zacskókat,
fölemelik, megpörgetik,
s pocakjukba belebújnak.
Széllel bélelt kerek hassal
felröppennek pillemódra:
házak fölött imbolyogva
hetykén néznek le az útra.
Kergetőznek, karikáznak,
ereszcsatornán hintáznak,
addig ropják lenge táncuk,
amíg a szél nem un rájuk.

Kifestő

BIBLIAI ÁBÉCÉ

Talentum. Csak az *Újszövetség*ben említett igen nagy pénzérték, de nem egy pénzdarabban, hanem arany- vagy ezüstsúlyban mérve. Értéke változott a fém neme, de az egyes országok szerint is. Egy szíriai talentum mintegy 16 000 forintot érhetett, a héber talentum ennek hét és félszerese volt. Jézus két példázatban is beszél talentumról. Először az adós szolgáról szóló példázatban, akinek 10 000 talentumot engedett el a gazdája, de ő ennek a milliomodrészét sem volt képes elengedni egy szolgatársának, aki csupán 100 dénárral tartozott neki. Másodszer a talentumokról szóló példázatban, amellyel az Istentől kapott kegyelmi ajándékokkal való hű sáfárkodásra, azoknak szolgálat által való kamatoztatása kötelezettségére figyelmeztetett.

Talitha kumi. Arám szavak az *Újszövetség* görög szövegében. Jelentésük: „*Leányka, ébredj fel!*” Ezekkel a szavakkal támasztotta fel Jézus Jairus halott leányát.

Tallózás. Emberséges törvény volt Izraelben, hogy az aratók után az elhullott kalászokat, vagy szüret után a földön maradt gyümölcsöt a tallózó, szedegető szegényeknek, árváknak és jövevényeknek kellett hagyni.

Tamás. A tizenkét tanítvány egyike, akinek a szavairól és tetteiről csak János evangéliuma tudósít. Kész lett volna meghalni Jézussal együtt, de a feltámadás után Krisztus első megjelenésekor nem volt együtt a többiekkel, s nem akarta elhinni beszámolójukat, míg maga is nem látja, és meg nem érinti testén a szögek helyeit. De amikor meglátta Jézust, nem kívánt több bizonyítékot, hanem mindegyikük közül elsőként tette ezt a hitvallást: „*En Uram és én Istenem!*” Jézus erre így válaszolt: „*Mivel látsz engem, hiszel; boldogok, akik nem látnak és hisznek.*”

Caravaggio: *Hitetlen Tamás*

Tanítvány. Akiket az ő követésére hívott el Jézus, „tanítvány”-oknak nevezte. A tanítvány feladata az, hogy kövesse mesterét. Olykor el is küldte őket igehirdetésre, tanításra, gyógyításra, ördögűzésre, s ilyenkor különleges hatalmat adott nekik a rájuk bízott feladatok elvégzésére. Tanítványainak volt egy szűkebb köre, a tizenkettő, akik állandóan vele voltak, s akik a Szentlélek kitöltése után Jézus küldötteiként, apostolaiként (apostol = küldött) az első keresztény misszió irányítói voltak. De volt a tanítványoknak egy tágabb köre is, akik szintén Jézus követői voltak, az ő életében hetvenen. Ők is kaptak bizonyos feladatokat, és ezekhez isteni erőt. S voltak női tanítványai is, akik házi szolgálatokat végeztek. Mivel tanítvány mindaz, aki szóval és cselekedettel Jézus példáját követi, neki engedelmeskedik és tőle kapja az erőt a szolgálathoz, a tanítványok köre ma is egyre bővül az egyház növekedésével.

Tarsis. Gazdag föníciai település volt valahol a Földközi-tenger nyugati felében, a spanyol partok mentén. Pontos helyét ma már nem lehet megállapítani. Innen szállították Tíruszba az aranyat, ezüstöt, vasat, cinket és ólmot. A nagy kereskedelmi hajókat gyakran nevezték Tarsis-hajóknak, még ha nem Tarsisba mentek is. Salamonnak is voltak ilyen gazdag rakományokat szállító Tarsis-hajói. Jósáfát, Júda királya is próbálkozott később Izrael királyával közösen hajókat küldeni Tarsisba, de azok már nem jutottak el oda. Jónás az Úr parancsa ellenére Ninive helyett Tarsisba indult, de csak a tengerbe és a nagy hal gyomrába került, míg engedelmesen nem vállalta ninivei kiküldetését.

Tarsus. Pál apostol szülővárosa Ciliciában, Kis-Ázsia déli partjai közelében. Kelet és Nyugat találkozóhelye volt, görögök, rómaiak és zsidók lakták. Kr. e. 60 körül lett a Római Birodalom része, ekkor nyerték el az itt lakó zsidók is a római polgárjogot. Így történt, hogy Saul, a későbbi Pál apostol születésétől fogva római polgár volt. Damaszkuszi és jeruzsálemi tartózkodása után ide is tért vissza, innen hozta el magával Barnabást Antióchiába és kapcsolta be a missziói munkájába.

Tavak, források. A többnyire száraz, sokszor sivatagos bibliai országokban mindig üdítő látvány volt a víz, a forrás, egy-egy tó az oázisban. De voltak tavak a városokban is, Ninivében meg Jeruzsálemben. A jeruzsálemi Siloám tavának vizét egy föld alatti vízvezeték táplálta a városon kívüli forrásból. A 23. zsoltárban így magasztalja Dávid az Urnak, az ő Pásztorának gondviselő szeretetét: „Füves legelőkön delectet, csendes vizekhez terelget engem, lelkemet felüldíti.” Jézus pedig a tavak és folyók üdítő forrásának képével érzékelteti a Szentlélek megelevenítő munkáját: „Ha valaki szomjúhozik, jöjjön hozzám és igyék. Aki hisz énbenem, ahogy az Írás mondta, annak belsejéből élő víz folyamai özönlenek. Ezt pedig a Lélekről mondta, akit a benne hívők fognak kapni.”

Cecil Northcott: *Bibliai lexikon gyerekeknek*

AZ ELSŐ PÜNKÖSD

A tanítványok Jézus halála után egy ideig nem merték nyilvánosan hirdetni és terjeszteni Jézus tanításait, mert féltek az ellenség támadásától. Jeruzsálemben tartózkodtak, és maguk között tárgyaltak Jézus életének fontosabb eseményeiről és tanításairól.

Midőn aztán a húsvét ünnepe után nemsokára elkövetkezett a zsidók aratási hálaünnepé, és erre az ünnepre nagy sokaság gyűlt fel Jeruzsálemben, a sokaság látása eszükbe juttatta Jézus figyelmeztetését, melyet első kiküldetésükkor mondott: „Elmenvén prédikáljatok, ezt mondván: elközelített a mennyeknek országa”; és a másik figyelmeztetés is: „Ha helytartók és bírák elé állítanak, ne aggodalmaskodjatok, hogy mit szóljatok, mert a ti mennyei Atyátok lelke szól bennetek.” Ezekből a visszaemlékezésekből bátorítást és lelkesedést nyertek, és az ünnepre felgyűlt sokaság előtt prédikálni kezdtek. Péter apostol különösen nagy bátorsággal és lelkesedéssel kezdte hirdetni Jézus tanításainak igazságát, annyira, hogy a sokaság elcsodálkozott a lelkes és szép beszéden.

Voltak olyanok is a sokaság között, akik gúnyolódtak velük és azt mondták: „Édes bortól részegedtek meg ezek.” Az ilyeneknek Péter apostol megmagyarázta, hogy a tanítványok nem részegek, hanem most telt be Joel próféta jóslata, aki megjövendölte: „És léssen az utolsó napokban, ezt mondja az Is-

Pünkösdi ikon

ten, kitöltök az én Lelkemből minden testre; és prófétálnak a ti fiaitok és leányaitok, és a ti ifjaitok látásokat látnak, és a ti véneitek álmokat álmodnak. Izrael fiai! Halljátok meg e beszédek, térjete meg és veszitek a Szentléleknek ajándékát!”

Hittanor

Péter apostol beszédére mintegy háromezren keresztek meg. Így alakult meg az első keresztény gyülekezet Jeruzsálemben.

PÁL APOSTOL

Kezdetben Saul volt a neve: Kis-Ázsiának Tarsus nevű városában született előkelő farizeus családban. Jeruzsálemben tanult, a híres Gamáliel iskolájában, minek folytán nagyobb műveltségre szert tett. Azt gondolta, hogy Jézus tanítványai nem járnak helyes úton, ezért üldözte őket minden eszközzel. Felkutatta Jézus követőit magánházakban, gyülekezetben, s láncre fűzve börtönbe juttatta őket. Jézus követőinek üldözése végett egy alkalommal arra is engedélyt kért, hogy elmenjen Damaszkusz városába, s itt is fogassa össze Jézus követőit. Amint ment Damaszkuszba, útközben hirtelen nagy világosság vette körül. A nagy világosságban elveszítette látóképességét és a földre esett. Eközben az égből szózatot hallott: „Saul, Saul! Mit kergetsz engem?” Saul felelt: „Kicsoda vagy, Uram?” A szózat tovább hangzott: „Én vagyok Jézus, akit te üldözöl. Nehéz neked az ösztön ellen rugódoznod.” Erre Saul ámulva és remegve monda: „Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem?” A szózat tovább hangzott: „Kelj fel, menj be a városba, és megmondják, hogy mit cselekedjél.”

Saul felállt, de semmit sem látott. Társai kézen fogva vezették be a városba. Damaszkuszban volt Jézusnak egy Ananiás nevű tanítványa, ő várta Sault, akit megkeresztelt, s akinek a keresztség után azonnal visszatért a látása. Saul a keresztségben a Pál nevet kapta. Megtérése után ő lett Jézus legbuzgóbb apostola. Bejárta Kis-Ázsiát, Görögországot, sőt elment Rómába is, hogy Jézus evangéliumát a pogány világba is elvigye, ezért nevezzük a pogányok apostolának. Ahova nem tudott elmenni, oda először leveleket küldött. Az Újszövetségben 13 levél maradt fenn Pál neve alatt. Pál apostol is, mint Jézus, vértanúhalált halt. A kegyetlen Néro császár idején vesztette életét.

Benczédi Pál: *Bibliai történetek gyerekeknek*

Érdekesség: Pál apostol történetéből ered a pálfordulás kifejezés, amit akkor használunk, ha valamiben váratlan változás történik.

ELEK APÓ NEMCSAK MESÉLT

Benedek Elek 1859. szeptember 30-án született Kisbaconban. Gazdálkodó székely katonacsatládból származik, szülei Benedek Huszár János és Benedek Marczella.

Az elemi iskolát szülőfalujában kezdte, majd a székelyudvarhelyi református kollégiumba került.

1877 és 1881 között magyar–német, illetve filozófia szakon is tanult, de a diplomaszerezés helyett inkább újságírónak állt.

1885-ben jelent meg székelyföldi meséket és mondákat tartalmazó gyűjtése *Székely Tündérország* címmel.

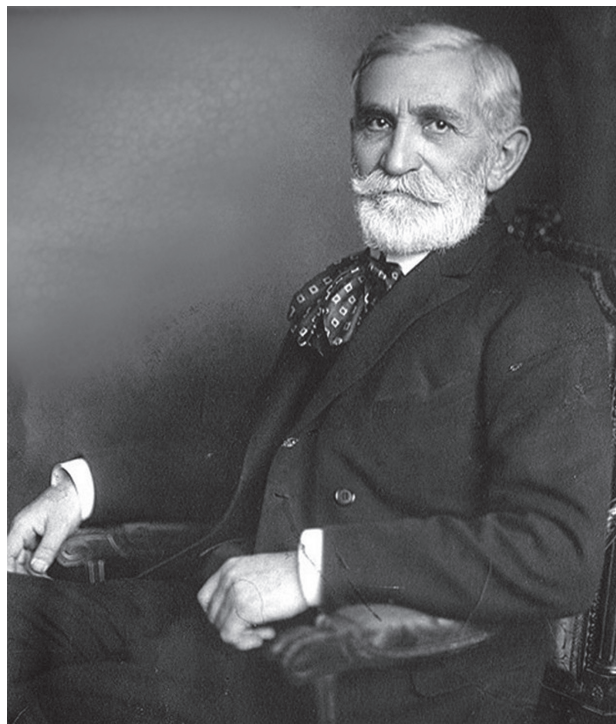
1887-ben kezdődött meg viszonylag rövid ideig tartó politikai karrierje. Első országgyűlési beszédében a magyar gyermekirodalom és könyvkiadás mellett szólalt fel. Két évvel később, 1889-ben Pósa Lajossal közösen elindították *Az Én Újságom* c. gyereklapot.

1894–1896 között jelent meg monumentális mesegyűjteménye, a *Magyar mese- és mondavilág* öt kötete.

1909-ben a *Jó Pajtás*, később a *Cimbora* c. erdélyi magyar gyermeklap főszerkesztője lett.

1929. augusztus 17-én hunyt el.

Benedek Elek neve összefonódott a magyar gyermekirodalommal. Az ő születésnapján, szeptember 30-án ünnepeljük magyar népmese napját. Ám a mesegyűjtésen és lapszerkesztésen kívül az íráshoz is igen jól értett. Születésének 160., halálának 90. évfordulója alkalmából néhány általa írt imádsággal emlékezünk meg róla.

***

Benedek Elek

ESTI IMÁK

Szemeimre
Rászállott az álom,
Álmaimér'
A jó Istent áldom. Ámen.

***

Én lefekszem ágyacskámba,
Fejem hajtom párnácskámra.
Három angyal fejem felett:
Egyik megőriz engemet,
Másik szememet bezárja,
Harmadik lelkeket várja. Ámen.

***

Már a szép nap lenyugodott,
Egészen bealkonyodott,
És setétbe vonta magát.
Adjon Isten jó éjszakát! Ámen.

Köszönöm, mi jót ma adtál,
Hogy eddig is megtartottál,
Tarts meg, Uram, ezután is,
Tartsd meg apám és anyámat is,
Nagyszülőket, testvéreket,
S mind, akiket én szeretek. Ámen.

Ulmán Erik, 3. osztály, Szolnya

Márecs Anita, 3. osztály, Szolnya

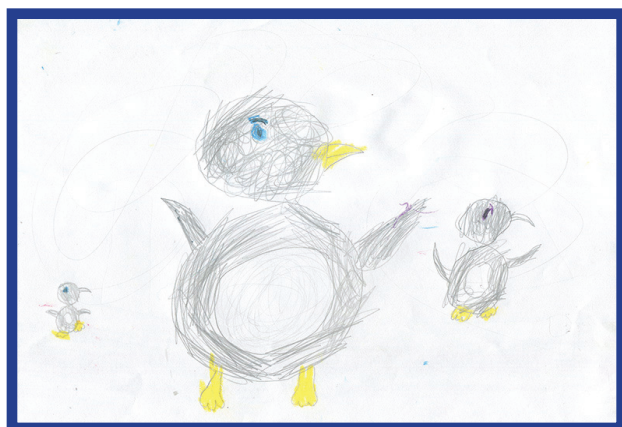
Turjanica Zsófia, 3. osztály, Szolnya

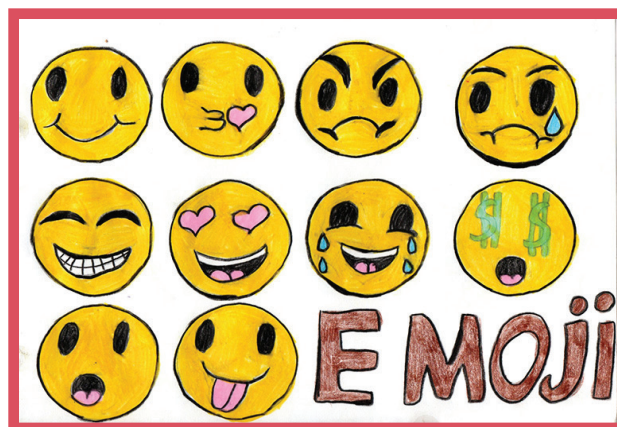
Tóth Milán, 3. osztály, Szolnya

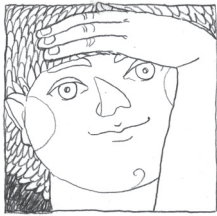
Olijnek Vládészláv, 3. osztály, Szolnya

Bagu Sámuel, 1. osztály, Nagyberég

László Antónia, 5. osztály, Salánk

Körbenéző

2019-BEN AZ ÉV FÁJA – A SAJMEGGY

Az Országos Erdészeti Egyesület 1996 óta minden évben megválasztja Az év fáját. A mozgalom célja, hogy felhívja az emberek figyelmét az adott őshonos fafajta.

2017-ben a vadalma, 2018-ban a virágos kőris volt az év fája, ebben az évben pedig a sajmeggy.

A sajmeggy (*Prunus mahaleb*) középhegységeink bokorerdeinek vadgyümölcse, amely a nagyvadállomány miatt visszaszorulóban van. Korábban fáját pipaszárak, sétapálcák és igényesebb faragványok készítéséhez alkalmazták, termése pedig a likőr egyik alapanyagául szolgált.

A sajmeggy sziklás területeken, ritkás erdőkben él, Dél-Európa hegyvidékein akár 2000 méter magasan is megtalálható. Közép- és Dél-Európában, valamint Kis-Ázsiában őshonos. A szakkönyvek először a 18. században említik önálló fajtaként. Élőhelyén kívül leginkább díszfaként termesztik, illatos virágai miatt különösen kedvelt. Latin neve az arab édes illatú szó jelentésére utal. Fája alacsony vagy sűrűn elágazó cserje, gyakran használják cseresznye- és meggyfák alanyául oltásra. Tavasszal sűrű fehér virágzata van, de jóval keve-

sebb termést hoz. Fokozottan önszabályozó, csak a megfelelő minőségű gyümölcsök érnek meg.

A sajmeggy sajnos keserű, apró, vékony húsú, evésre kevésbé alkalmas. Inkább madárelledelnek vagy pálinkának való. A feketeregők kedvelt eledele, a fák elterjedésében is fontos szerepük van. Magját a déli országokban fűszerként használják, íze a manduláéhoz hasonlít. Ez adja a török, görög és az örmény édes kenyér markáns ízét. A kéreg és a mag kumarint tartalmaz, amely gyulladáscsökkentő, nyugtató és értágító hatású.

Forrás: fűvészblog.hu, azevfaja.hu

AZ ÉV EMLŐSE 2019-BEN – AZ EURÁZSIAI HIÚZ

A Vadonleső program 2014-től kezdve minden évben megválasztja Az év emlőst. A kezdeményezés célja, hogy a nagyközönség jobban megismerje az adott évben kiválasztott emlősfajt, és ráirányítsa a figyelmet az adott állat megőrzésére, védelmére.

Az eurázsiai hiúz (*Lynx lynx*) macskaféle, a barnamedve és a farkas után Európa harmadik legnagyobb ragadozója. A hímek nagyobbak és robusztusabbak, mint a nőstények: tömegük 20–35 kg, marmagasságuk 60–65 cm, testhosszuk 80–130 cm között változhat. A hiúzokat több érdekes tulajdonságuk is megkülönbözteti a többi macskafélétől: ezek egyike a szokatlanul rövid, kb. 20 cm-es kurta farkok. Ezenkívül a hiúzok fülei végén szörpamacsok, fülbojtok találhatóak.

Az eurázsiai hiúz az erdők lakója, a fátlan területeket kerüli. Elsősorban éjszaka aktív, de ha nem háborgatják, nappal is vadászik. A nappalokat kidőlt fákon, sziklarepedésekben pihenne tölti. Magányos életmódú állat, a hím és a nőstény csak a párzási időszakban találkozik egymással. Az embert kerüli, éppen ezért a szabad természetben csak nagyon ritkán kerül szem elé. Nyulakra, rágcsálókra, rókákra, őzekre is vadászik.

Európán kívül Oroszországban és Közép-Ázsiában is őshonos. Magyarországról az első világháború után teljesen eltűnt, de az 1980-as években újra felbukkantak a Börzsöny, a Zemplén, az Aggteleki-karszt, a Mátra és a Bükk zárt erdeiben. 2012-es becslések szerint az ország területén alig 10–20 hiúz él szabadon. Magyarországon fokozottan védett faj, eszmei értéke 500 000 Ft.

A hiúzok népszerű és viszonylag sok helyen látható állatkerti állatok. A Pécsi Állatkertben évtizedek óta bemutatásra kerülnek különböző hiúzfajok és -alfajok

Forrás: pecszoo.hu, fna.hu

AZ ÉV KÉTÉLTŰJE 2019-BEN – A FOLTOS SZALAMANDRA

A Magyar Madártani Egyesület (MME) Kétéltű és Hüllővédelmi Szakosztálya 2019-ben a foltos szalamandrát választotta meg *Az év kétéltűjének*.

A foltos szalamandráról (*Salamandra salamandra*) sokáig hitték, hogy halálosan mérgező, s hogy mágiikus tűzoltó képessége van. A faj napjainkban használatos angol (Fire salamander) és német (Feuersalamander) elnevezése is „tűzszalamandra” jelentéssel bír, s a régi hiedelmekből eredeztethető.

Előfordulási helyei szorosan összefüggenek a középhegységi jellegű, hűvös klímájú erdőállományok és a lárvanevelésre alkalmas vizek meglétével.

A foltos szalamandra a legnagyobb és leglátványosabb farkos kétéltűnk. Testhossza felnőtt korában átlagosan 20 cm körüli. Szeme nagy, kiemelkedő, pupillája sötét. Háta és oldala fényes fekete, amelyet világos- vagy sötétsárga foltok tarkítanak. Néhány állományánál előfordulnak olyan egyedek, amelyeken a foltok narancs- vagy tűzvörösek. Narancsvörös színváltozata a rejtőködésében segíti.

Feltűnő mintázata mirigyeinek mérgező váladékára hívja fel a figyelmet, mely a ragadozók elleni védekezésül szolgál.

A foltos szalamandra általában éjszaka aktív, szürkületkor jön elő, azonban nyirkos, esős időben napközben is találkozhatunk vele. Nappal

többnyire nedves üregekben, fák gyökerei között vagy kövek alatt tanyázik. Kedveli az erdők talaját borító vastag moha- és avarréteget is, melyek szintén búvóhelyeül szolgálnak. Télen mélyebb üregekbe húzódik. Táplálékát általában lassan mozgó gerinctelenek (giliszták, meztelencsigák, ízeltlábúak) alkotják. A kifejlett példányok a vizet csak a szaporodási időszakban keresik fel.

A faj elevenszülő, lárvái május–július környékén meglehetősen fejletten, végtagokkal és kopolyúkkal jönnek világra. Egy nőstény átlagosan 40 lárvát szül tiszta, hideg vizű erdei patakokban, forrásokban. A lárvák többnyire augusztus–szeptemberre alakulnak át, és hagyják el a vizet, hogy ettől kezdve a felnőtt szalamandrák életét éljék.

Fokozottan védett faj.

Forrás: Magyar Madártani Egyesület

Aranyosi Ervin

FOLTOS SZALAMANDRA

Az erdőben járt a foltos szalamandra, komoly kedve támadt egy jó kis kalandra. Magát vízbe vetve úszott a patakkal, habzó, durva vízzel, sárfoltos csatákkal. Azután egy fánál megállt körülnézni, hogyan lehetne e kalandot tetézni? Talán, ha mostantól árral szembe úszna, az olimpián tán dobogóra kúszna!

A Beregszászi 5. Számú Középiskola 5. osztályos tanulói

Meske

AZ ÁTKOZOTT PIPÖRETYÚK

(Magyar népmese)

Volt a világon egy átkozott pipöretyúk. A kert alá járt kapargatni, a kert megdőlt bánatában. Arra szállt egy varjú, azt mondja:

– Mi lelt tégedet, kert? Eddig te mindég talpon voltál, most meg ki vagy dőlve.

A kert így válaszolt:

– Hallgass ide! Volt a világon egy átkozott pipöretyúk, ide járt kapargatni, bánatomban kidőltem.

Kapta a varjú magát, bánatában kitepte az összes szárnyatollát. Nem bírt szállni. A kertben egy nagy diófa felé ugrált. A diófa elcsodálkozott rajta:

– Mi lelt tégedet, varjú? Eddig mindig rám szálltál, leghegyembe fölálltál, most meg még szállni sem tudsz?

– Hallgass csak ide! Volt a világon egy átkozott pipöretyúk, kert alá járt kapargatni, a kert kidőlt bánatában. Én meg kaptam, kiszedtem a szárnyamat!

Kapta a diófa, bánatában letördelte az ágait. Csak a csonkok maradtak. Arra ment egy szarvas, bement a kertbe. Elkezdett csodálkozni:

– Mi lelt tégedet, diófa? Eddig te milyen szép ágas-bogas voltál, most meg lehullott minden ágad a földre! Mi lelt téged, ki bántott?

A diófa így válaszolt:

– Hallgass csak ide! Volt a világon egy átkozott pipöretyúk, kert alá járt kapargatni, a kert kidőlt bánatában. A varjú kiszedte a szárnyát, én meg kaptam, letördeltem az ágamat.

A szarvas meg mit tett? Nekiaggatta a szarvát a fa törzsének, s letördelte bánatában. Elment nagy búsan le a tóra, hogy vizet igyon. Amint beleáll a tóba, az nagyon elcsodálkozik rajta:

– Mi lelt téged, szarvas? Eddig te ágas-bogas voltál, most meg nincsen szarvad? A tükrömben olyan szépnek látszottál!

A szarvas így válaszolt:

– Hallgass csak ide! Volt a világon egy átkozott pipöretyúk. Kert alá járt kapargatni, a kert kidőlt bánatában, a varjú kiszedte a szárnyát, a diófa letörte az ágát, én meg letörtem a szarvamat.

Kapta a víz, vérré változott bánatában. Éppen lement egy szolgáló a tóra, hogy vizet vigyen a tanyára. Látja, hogy csupa vér a víz. Elcsodálkozott rajta:

– Mi lelt tégedet, te tó? Eddig milyen szép tiszta voltál, most meg csupa vér vagy!

A tó így válaszolt:

– Hogyne lennék csupa vér! Volt a világon egy átkozott pipöretyúk, kert alá járt kapargatni, a kert

kidőlt bánatában, a varjú kiszedte szárnyát, a diófa letörte ágát, a szarvas letörte szarvát, én meg kaptam, vérré változtam.

Ezt végighallgatta a szolgáló. Földhöz vagdos-ta a köcsögöket. Elment haza víz nélkül. Otthon a gazdasszony azt mondja neki:

– Mi lelt téged, te szolgáló? Se köcsögöt, se vizet nem hoztál! Máskor te mindig ügyes voltál!

A szolgáló így válaszolt:

– Volt a világon egy átkozott pipöretyúk. Kert alá járt kapargatni, a kert megdőlt bánatában, a varjú kiszedte a szárnyát, a diófa letörte az ágát, a szarvas letörte a szarvát, a víz vérré változott, én meg kaptam, földhöz vagdos-tam a köcsögöket.

Az asszony meg éppen kenyérnek való tésztát dagasztott. Amikor a szolgáló elmondta a baját, az asszony bánatában falra tapasztotta a tésztát. Bement az ura, kérdi:

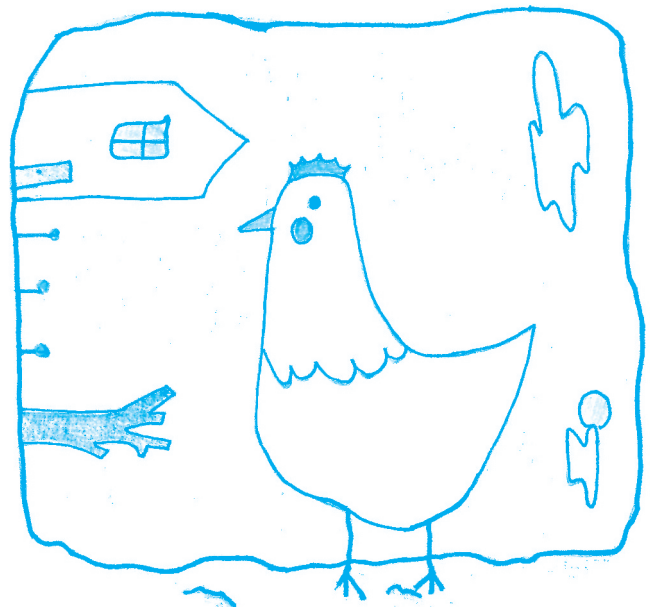
– Hát téged, asszony mi lelt? Eddig te szépen dagasztottál, szép kenyereket sütöttél! Mit csináltál most? Falra tapasztod a tésztát?

Azt mondja az asszony:

– Hát hogysisne! Volt a világon egy átkozott pipöretyúk. Kert alá járt kapargálni. A kert megdőlt bánatában, a varjú kiszedte a szárnyát, a diófa letörte az ágát, a szarvas letörte a szarvát, a víz vérré változott, a szolgáló földhöz vagdos-ta a köcsögöket, én meg bánatomban a falhoz tapasztom a tésztát.

Kapta magát az ember, eldarabolta a juhok lábát!

Ha a juhok lábát el nem darabolta volna, az én mesém is tovább tartott volna.

Arany János

RÉGI JÓ IDŐBŐL

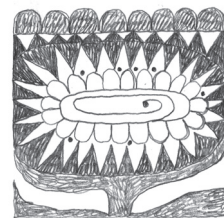
Elfolyt a méz a köpűből,
A köpű is romba:
Beléesett egy vén medve
Világfájdalomba;
Dirmeg idebb, dörmög odább,
Hangja szép goromba:
Hej! Nem így volt, más világ volt
Fiatal koromba!

Nem őrizte akkor a méh
Szuronnyal a mézet,
A szamóca és a málna
Bővebben tenyészett;
Nem volt ilyen hosszú a tél –
Alighogy a talpam
Fölfelé is, lefelé is
Egyszer végignyaltam.

Csőve nem volt a vadásznak,
Az oláhnak botja –
Sem pedig így megviselve
Bundám állapotja.
Zöld erdőben, zöld mezőben
Barangolva bátran,
Kiskirályi méltósággal
Tetszésekre jártam.

Akkor minden túskebokron
Nem volt ennyi fészek:
Mély odúból huhogtak az
Udvari zenészek;
Tele szájjal énekeltek;
Szélesen és hosszant;
Ez az apró sok csicsergés
Engemet csak bosszant.

No de 'iszen, bár nehezen,
Tűröm, amíg tűröm,
Bölcsességem a világnak
Fogaim közt szűröm;
S ha nem akarja bevenni
A jó tanulságot:
Felfalom egy ásitással
Az egész világot.

Ver'sforgó

Donászy Magda

ODVAS FÁBAN

Odvas fában vadméhek –
Don-diri-dongó
Zongó-bongó –
Gyűjtik a zamatos,
Friss mézet.

Éhes mackó széjjelnéz:
Brummogi mackót
Irgum-burgum
Csalja a zime-zum
Lépesméz.

Zengő méhek, nézzétek!
Brummogi mackó,
Torkos mackó
nyalja a zamatos,
Friss mézet.

Loncsos mackó, megjárom!
Zümmögi méhek
Nem sajnálják
Tőled a zime-zum
Fullánkot.

Odvas fában vadméhek
Brummogi mackót
Százan szúrják,
Vége van a falánk
Kedvének.

A FEHÉR MAJOM

Indián mese

Élt régen egy vadász, Hidoromának hívták. Mindennap hajnalban fölkerekedett, fogta a fúvócsövét meg a fanyilait, és kiment az őserdőbe vadászni. És a szerencse nem hagyta cserben, mindig zsákmánnyal tért haza. Már-már ő maga is kezdte azt hinni, hogy nála külön vadász nincs a környéken.

Egy napon megpillantotta a kis fehér majmot, Csorukát. Fúvócsövével célba vette, kifújta a nyilat, ám ez egyszer nem talált. Próbálkozott hát újra, de bizony a nyíl mindig félreszállt. A majom pedig ugrált egyik fáról a másikra, nyomában az üldöző vadással. Így keveredtek egyre mélyebbre az erdőségben. Hidoroma már kilőtte az összes nyilat, de minden próbálkozása sikertelen maradt.

– No, annyi baj legyen – legyintett a vadász –, majd faragok helyettük újakat.

Így is tett, és máris üldözőbe vette megint a fehér majmot. Egyszer csak egy patakhoz értek. A majom egy ugrással a víz közepén álló kövön termett, Hidoroma pedig diadalittasan fölkiáltott: „Most nem menekülsz!” Ám abban a pillanatban a víztükrön körök jelentek meg, mintha a majom a patakba ugrott volna. A vadász várakozott, a majomnak hült helye támadt. Helyette egy fehér hal jelent meg a vízben.

– Á, szóval így állunk! – okoskodott Hidoroma. – Ez csak Csoruka lehet, hallá változott a nagy kópéja!

Nem is tanakodott sokáig, folyondárokból* jó erős varsát** font, és a vízbe dobta:

– Most menekülj el, ha tudsz!

És amikor kiszáratva kihúzta a halcsapdát, óriási zsákmánynak örülhetett. Volt abban mindenféle hal, apróbbacska, nagyobbak, de a fehér hal sehol!

– Biztos megint kiagyalt valamit, hogy túljárjon az eszemen! – csattant fel a vadász, s ekkor hirtelen megpillantott egy kis fehér kagylót, amint az iszapba akarta befúrni magát. Most Hidoroma cselhez folyamodott, úgy tett, mintha nem vette volna észre a kagylót. S az bizony lépre is ment szépen. Amikor óvatlanul előmászott az iszapból, a vadász egy hirtelen mozdulattal elkapta. A partra futott vele, és gyorsan kinyitotta a kagylóhéjat. És láss csodát! Egy szépséges lányka csücsült benne! Olyan pöttömnyi volt az istenadta, akár egy gyöngyszem.

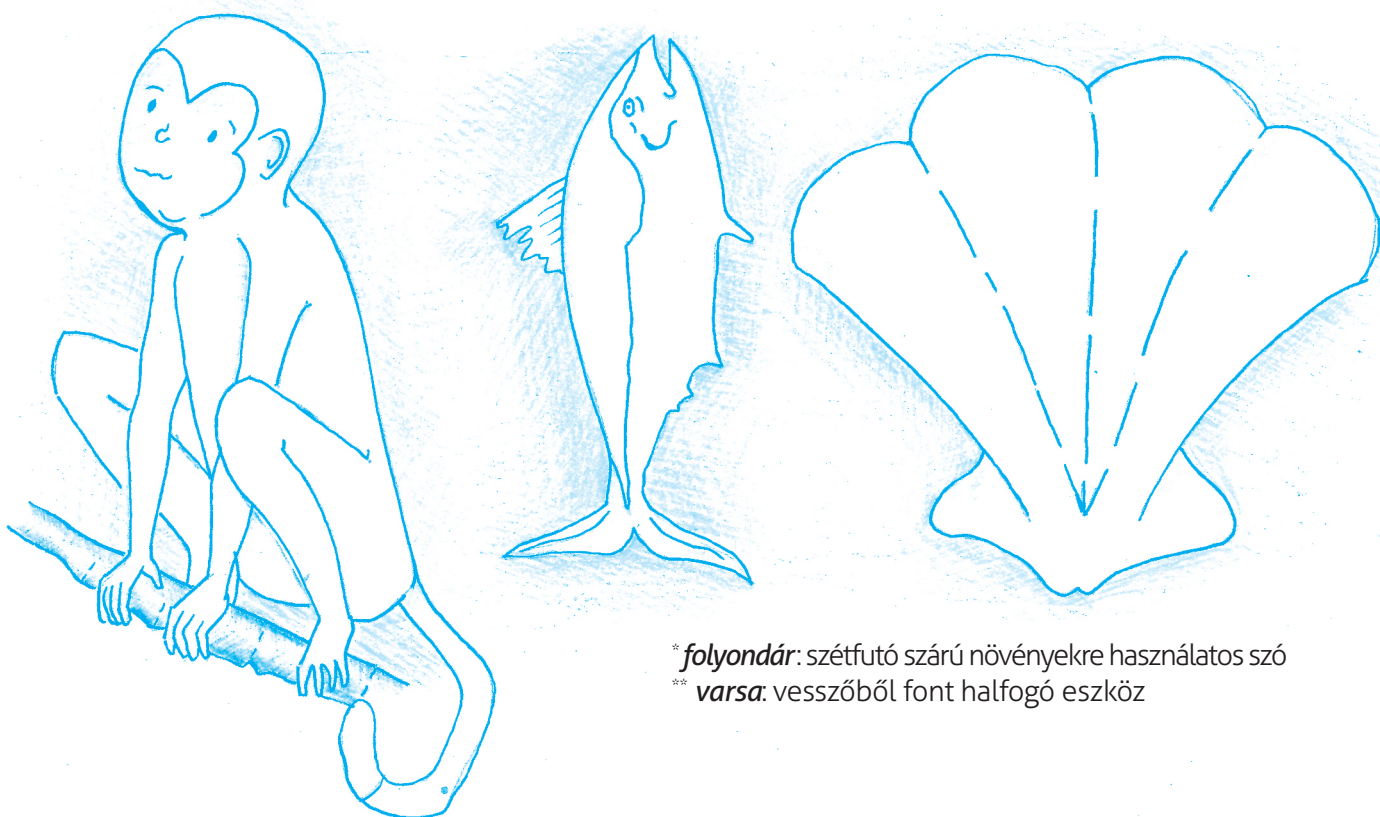
– Kérlek, ne bánts – könyörgött a lányka –, én csak a kitarásodat és a bátorságodat akartam próbára tenni. Kíváncsi voltam, hogy ti, emberek vajon okosabbak vagytok-e az állatoknál?

– De hiszen magad is ember vagy! – álméltkodott Hidoroma.

– Hát, hol ember vagyok, hol fehér majom, egyszer hal, másszor madár... Mert tudd meg, én az őserdő tündére vagyok, s te vagy az első ember, akinek elárultam a titkomat.

– Én is szeretnék alakot változtatni – sóhajtotta Hidoroma. – Szeretnék majom, hal, aztán madár lenni. Akkor ugrálhatnék a fákon, úszhatnék a folyóban és a magasba repülhetnék!

– Ne vágyakozz többre, mint amennyire képes vagy! – intette a tündér. – Ne légy elégedetlen magaddal! A túlzott nagyravágyás nem boldogít – mondta végül, s azzal örökre eltűnt Hidoroma szeme előtt. A vadász pedig a szívébe véste a tündér szavait, s talán azóta is boldogan él a falujában.

* **folyondár**: szétfutó szárú növényekre használatos szó

** **vars**: vesszőből font halfogó eszköz

ÖSSZETETT SZAVAK

Ha a meghatározásoknak megfelelő szavakat jól adod össze, egy-egy értelmes magyar szót kapsz megfejtésként. Ehhez is adunk némi segítséget. Pl.: te és én + rövid tagadószó = mise (mi + se).

Taszít + kenhető tejtermék =
(másokat meglopó személy):

A víz 100 fokon csinálja ezt + földet forgat =
(valaminek az eredete):

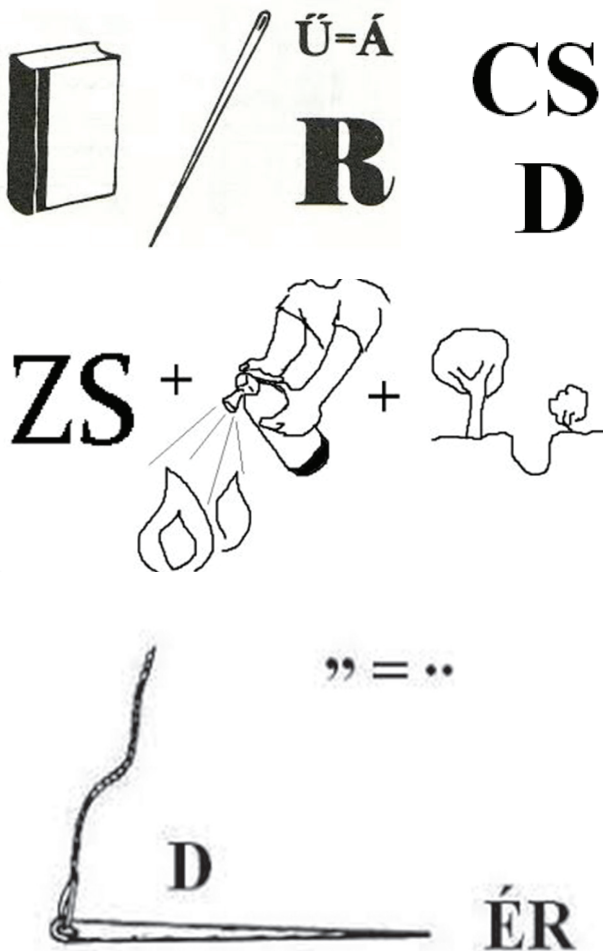
Üt + kutya másként, ékezetten =
(madárféle):

Visel + nagyon régi =
(nagy mennyiségű folyadék tárolására szolgáló edény):

Hím bárány + érték =
(bevásárlóalkalmatosság):

Szőlőből készült ital + a hangsor első hangja =
(szín):

KÉPREJTVÉNYEK

NÉVSOR

A következő betűhalmazok valójában keresztnevek, de betűiket ábécésorrendbe tettük. A feladatod, hogy a betűkből újraalkosd a neveket. Pl.: ANÓR – Nóra.

AÁDNRS

EERSTZ

ÁHILMY

AIKPRT

AIKOPRS

HÁROM!

Ebben a feladatban igazán szabadjára engedheted a gondolataid. A feladat mindössze annyi, hogy keress legalább 3-3 olyan szót, amelyek az alább felsorolt betűkkel végződnek.

__ÁSZ:

__ÁR:

__ÍR:

__OL:

CSOMAGOLÁS

A képen látható bőröndökbe olyan szavakat „csomagoltak”, melyek mindegyike tartalmaz még legalább egy szót. Keresd meg őket!

A helyes megfejtéseket az irka.kmpsz@gmail.com e-mail-címre vagy a Pedagógusszövetség (KMPSZ) címére küldhetitek, amelyet a lap hátoldalán találtok.

Kérünk, a borítékon vagy a tárgymezőben tüntesd fel: Irka-megfejtés.

A Nagydobronyi Középiskola 1-C osztályosai

A 2019/1. szám rejtvényeinek megfejtése

Egy kontinens, sok ország: Guyana (az országok: Argentína, Bolívia, Brazília, Chile, Ecuador, Kolumbia, Paraguay, Peru, Venezuela; kakukktojások: Kína, USA).

Betűrejtvények: Ernő, Balaton, gabona.

Koordináták: tigris, gólya, sirály.

Hiányzó népszokás: farsang.

Oda és vissza: aga, déd, púp, görög, apa, kék, sás, merem, kerek, kezek, találat.

Elszámolás:

500	200	300
200	300	500
300	500	200

A helyes megfejtők közül Ábrány Patrícia (Tiszacsoma), Hegedüs Anita (Zápszony), László Antónia (Salánk), Marci Anna-Mária (Tizasalamon), Márta Emília (Tiszacsoma) és Szarka Szilárd (Nagybereg) részesül jutalomban. Gratulálunk!

Kérjük, mindig figyelmesen olvassátok el a feladatokat, mert több hiányos megfejtést is kaptunk!

SZÍNEK

Ha virít a levendula,
lila a virága.
Lila minden orgonafa
csodás kis virága.
Zöld a fű, mely derűs,
kék az ég, mely csodaszép,
sárga a nap, mely meleget ad,
barna a fa, mely árnyékot ad.

Gogola Éva, *Beregszász, 11 éves*

HÓD ÚRFI

Elindult hód úrfi
vacsorát szerezni.
Éhségét valamelyest
szeretné csillapítani.
Penge fogaival
bármit megrág:
vízitököt vagy tündérrózsát.
Szereti a faágakat
a folyó szélén,
akár a fűzfákat.
Mindenféle fadarab
lesz ma a fenséges vacsora.

Bocskai Gabriella, *Kispapi*

A 18–19. oldalon lévő társasjáték útmutatója

A játékot 2–6 fő játszhatja. Csak egy dobókocka szükséges hozzá, valamint lépőbábuk. Mindig anynyi mezőt szabad előre lépni, amennyit a játékos dobott. Néhány mezőhöz külön utasítás is tartozik.

13. mező: akkor indulhatsz tovább, ha hatost dobtál!

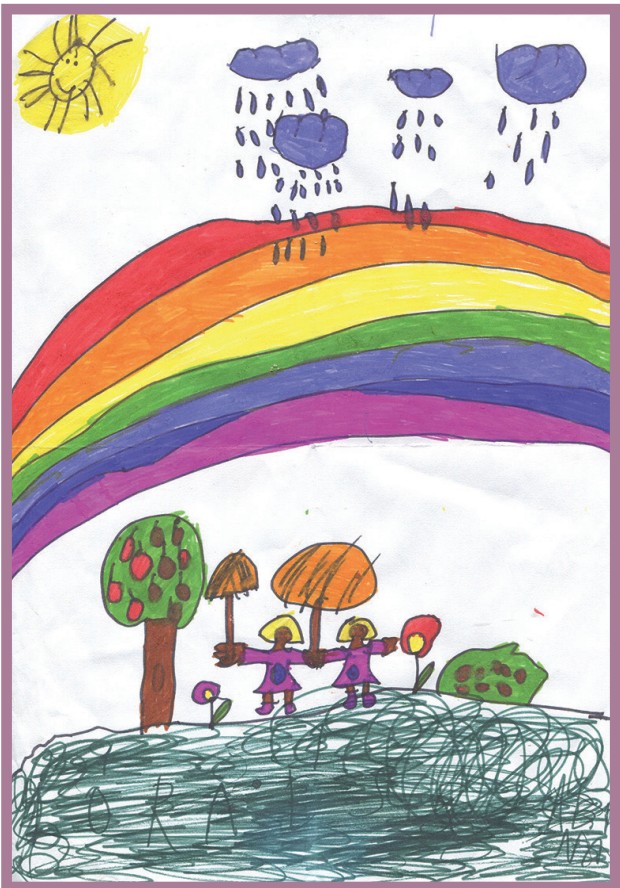
20. mező: egy körből kimaradsz!

23. mező: dobj még egyet!

Láncai Réka, Nagybereg

Ilosvay Anna, Gát

Gogola Éva, Beregszász

Marucán Alexandra, 3. osztály, Nagybereg

Pápai Boglárka, Budapest